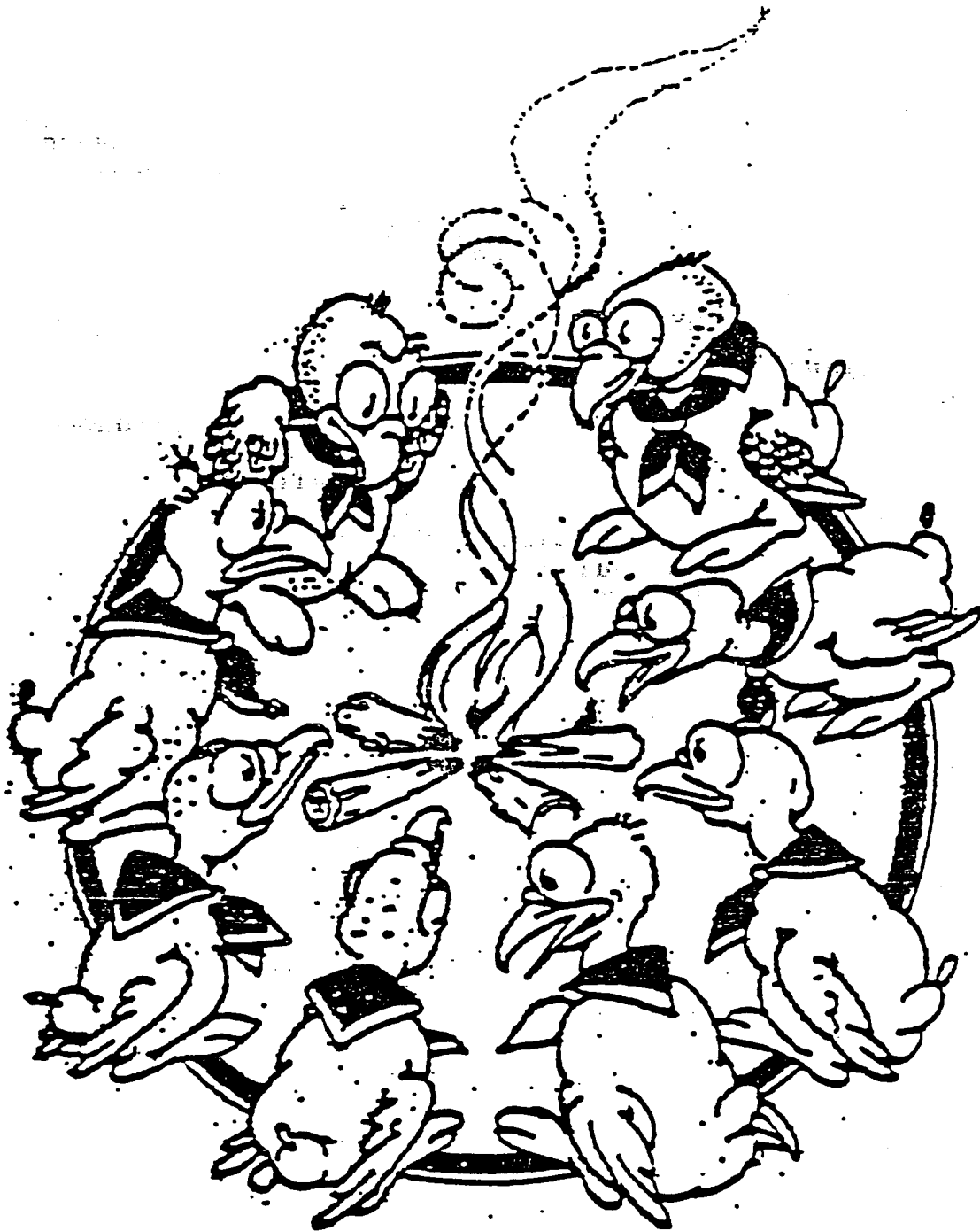

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ

.98 жовтень - грудень 1993

КОНФЕРЕНЦІЯ Українських Пластових Організацій

Австралія — Аргентина — Велика Британія — ЗСА — Канада — Німеччина

Польща — УКРАЇНА — Словаччина

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

ОРЛИНИЙ КРУГ

"ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ" — журнал новацьких виховників.
Виходить квартално.

Ч. 98.

Жовтень — Грудень 1993.

Редагує колегія:

УКРАЇНА: Ігор Бушак, Оксана Заліпська, Іван Нагірний, Віталій
Окуневський, Богдан Олексій, Олеся Омельчук, Микола Ханас.
ЗСА: Денис Беднарський, Орест Гаврилюк, Стаха Гойдиш, Надя Кулинич,
Теодосій Самотулка.

А де решта країв?

Відповідальний редактор — Сірий Орел Орест.

Рисунок на обгортці мистця М. Григорііва.

Відбито офсетом у Філадельфії. Наклад 300 прим.

Ціна поодинокого числа: 5.00 дол. Річна передплата: 15.00 дол.

Всі права застережені.

Copyright by Plast, Ukrainian Youth Organization, Inc.

Printed in U. S. A.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Orest Hawryluk, M. D.
321 Linden Drive
Elkins Park, PA 19117
U. S. A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

Denys Bednarsky
35 Marsac Pl.
Newark, NJ 07106
U. S. A.

ФУНДАТОРИ "ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ":

Родина і приятелі св.п.бр. Славка Кравса
Сірі Орли Людмила і Петро Дармограї
2-ий Курінь УПС "Ті, що Греблі Рвуть"
Великий Пл. Курінь "Хмельниченки"
Крайова Пластова Старшина З. С. А.
20-ий Курінь УСП "Лісові Мавки"
10-ий Курінь УПС "Чорноморці"
Сіра Орлиця Стаха Гойдиш
Сірі Орли Орест і Аня Гаврилюки
101-ша РОВ "Квітка Щастя", 1991
Пластова Станиця Філадельфія

Ватага Бурлаків
Пл. сен. В. і Д. Гойдиші
Загін "Червона Калина"
Пластова Станиця Чікаго
28-ий К. УПС "Верховинки"
Крайова Пл. Старшина Канада
3-ий Курінь УПС "Лісові Чорти"
Пластова Станиця Нью-Йорк
Головна Пластова Булава
Пластова Станиця Торонто
Сірий Орел Тарас Когут

ХТО ЧЕРГОВИЙ?

Вогонь Орлиної Ради

1

ДОРОГІ БРАТЧИКИ Й СЕСТРИЧКИ!

Ми постійно турбуємося нашими новацькими роями. Хотіли б, щоб вони вели працю як найкраще, щоб їм у тому допомагали добрі новацькі виховники. І нерозумно чуємо запитання: А звідки ж узяти братчиків і сестричок? Їх у нас ніколи не є забагато; протилежно, можна б було прийняти у Пласт багато більше дітей, якщо б було кому їх вести. Коли знайдуться охочі, треба подбати, щоб вони мали знання потрібні до праці з новацтвом. А Ради Орлиного Вогню не відбуваються аж так часто, щоб при кожній потребі можна було відразу вишколити кандидата на братчика чи сестричку. Що робити?

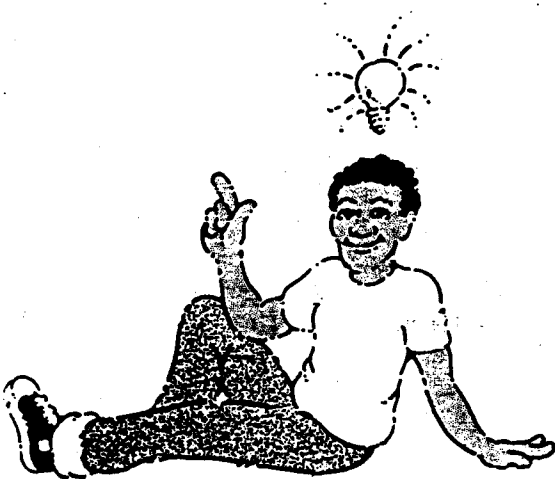
Існує можливість собі порадити, і то власними силами. Коли заходить потреба швидко залучити виховників до роїв, вишколених кандидатів нема, але є охочі за діло взятися, тоді можна провести підготовчий курс новацьких виховників. Видавництво "Вогонь Орлиної Ради" якраз видало новий випуск Бібліотеки В. О. Р.: "Записки з курсів новацьких виховників". Цей збірник містить найбільше конкретні матеріали для того, щоб вести рій. При його допомозі кожна станиця, власними силами, може провести підготовчий курс новацьких виховників. Такий курс триває 18 годин і його можна провести через суботу-неділю.

Ті, що покінчили підготовчий курс, можуть братися до праці в рою, під наглядом гніздового, чи іншого досвідченого новацького виховника. Але вони обов'язані при найближчій нагоді відбутися до Ради Орлиного Вогню, щоб добути повні кваліфікації: ступінь впорядника.

Щиро вітаю Вас:

СКОБІ

Сідні Орел Орел

Мудрість Сірих Орлів

пл. сен. Евстахія Гойдиш, Гр.

ВИДИ НОВАЦЬКИХ ЗАЙНЯТЬ

I. СХОДИНИ РОЯ.

Тема моєї доповіді була вже багато разів дискутована серед кругів новацьких виховників, а вислідом тих дискусій було ствердження, що сходини роя - це основний і один із найважливіших видів новацьких зайнять. Пригляньмося ближче до цієї справи.

Ось перед нами являється гурт малят - однолітків новацького віку, яких уперше батьки привели до новацтва. Їх батьки підписали письменну заяву, що знають, які обов'язки накладає на них Пласт і вони дають свою згоду, щоб їх син чи донька стали членами організації Пласт. Тим малятам приділено виховника і, як кажеться, двері за ними замкнулися і вони, вперше вийшовши з батьківської хати, вступили в інше середовище - а тим середовищем є новацька пластова громада. Перед ними простелився новий шлях, а пластові виховники розпочали чергову велику будівлю школення характерів, опретих на твердих і незломних засадах пластової ідеології. І розпочалися сходини роя - де вперше ті малята стрінулися зі собою, вперше заізналися взаємно - діти з різних середовищ, різних батьків і різних вдач.

І яке ж завдання виховника? Велике й нелегке. Виховник у першу чергу має створити для тих дітей родинну, теплу атмосферу, в якій було б їм добре перебувати; вони мають полюбити ці сходини й тужити за тим днем, коли знова стрінуться разом. Виховник має дати їм любов, заправляти до дисципліни та відповідальності, накладаючи на них завдання, починаючи від простих, та ідучи до щораз більших і складніших. Такі перші сходини роя мають дуже часто рішаче значення, чи дитина полюбить цей свій гурт, чи полюбить новацьку громаду й чи успішно перейде цю підготовку, заки стане на правдивий шлях пластування.

Сходини роя - це підстава цілого новацького виховання. Там розбуджує виховник у малят любов до Бога і Батьківщини - там учить шанувати старших, там уперше вчать вони про поняття української спільноти, там учаться чесної гри, там учаться помагати й любити других, там зав'язуються тісні вузли першої дружби, яка часто веде їх у юнацький і старшопластунський вік, а не раз такі малята стають нерозривними друзями на ціле життя.

а/ Виховник - Щоб сходини роя не були змарнованим часом - залежить від виховника. Він, як новацький виховник, у першу чергу мусить бути добрим пластуном, відтак мати вишкіл та убити здібним розуміти й любити дітей новацького віку. При тім він мусить постійно працювати над дошколюванням себе (про це обширніше згодом).

б/ Програма сходин - Кожні сходини новацького роя мають мати мету й тему. Програму складає виховник, узгоднюючи її зі своїм гніздовим і його плянами, беручи до уваги вік дітей, новацьке заавансовання, проби й умілості, узгляднюючи річний клич праці - пору року, релігійні чи національні святкування, чи теми зі щоденного діточого життя. А їх є багато й варто присвятити їм більше уваги.

в/ Приміщення на сходини - це дуже важлива справа. Чиста, простора й тепла, добре освітлена домівка, з приборами до ручного майстрування, з полицкою на книжки, місцем на рухові гри, місцем, де по рухових грах виховник уміло розв'язаним оповіданням чи казкою введе малят у інші далекі світи - витворить тим же настрої, який ми називаємо новацькою романтикою. Ми знаємо всі, що прихід дитини з вигідного дому до тісної, брудної кімнати в якій товпиться і галасує кілька роїв разом не є корисним явищем і це якраз відбивається на якості сходин новацького роя. Ідеальним місцем на сходини є сходини в природі, але про це буде згадка при обговорюванні таборової тематики.

г/ Точність сходин - це дуже, дуже важлива справа в новацькому вихованні. Це початки тої дисципліни, яка веде доброго новака до юнацтва, до старшого пластуна - а далі в українську громаду й його приватне життя.

г/ Система тяглості - Сходини роя мають мати певну систему тяглості й послідовності - це як цеголка по цеголці у тій будівлі, яку називаємо - новацьке виховання.

д/ Провірювання зробленого - Раз наложені на дітей певні завдання мають бути провірені в означеному реченці; раз дана обітниця - має бути виконана. Якщо з якихбудь причин неможливо це зробити - треба в'яснити в формі простій, правдивій, а не обманювати, або забути про неї зовсім.

е/ Вимоги до новацького виховання - Новацький виховник - це дослідник тих маленьких діточих душ - він слідкує за їхнім психічним розвитком - він старається їх зацікавити, він не стоїть на місці зі своїм здобутим на курсі знанням; він що раз то шукає нових доріг, щоб вести їх до кращого рівня, маючи все на увазі новацький закон і керуючись напрямними новацького виховання. Новацький виховник є в постійному контакті з батьками новаків, він старається пізнати їхнє домашнє й поза-пластовє окруження. Це допоможе йому розв'язати багато питань у його виховній праці з новаками. В усіх краях під цю пору, де живуть наші пластові діти, проблема рідної мови є дуже велика й може чи не найважливіша. Одиноким місцем, де можна би поправити цю справу - це дім. Добре було би час до часу запросити батьків на якісь святочні сходини, на пр. уродини роя - і тоді при зложеній відповідно програмі діти будуть говорити, співати, грати гру чи майструвати. Батьки самі завважають, що їх діти слабше говорять рідною мовою, як інші однокласники і тоді є добра нагода звернутися до батьків, щоб подбали, слідкували й допомогли поправити стан української мови дитини. Може це допоможе. Пробувати не зашкодить.

Не добре є, коли в роях часто міняють виховника. Діти привикають до свого братчика чи сестрички і часта зміна цих останніх уємно впливає на виховну новацьку програму. В новацтві, як я вже сказала на початку, дуже важлива є систематична й поступенна підготовка програми сходин. Зразу вони пізнають себе - зживаються зі собою - граються в простенькі гри і забави, слухають казок; - відтак підготовляються до проб і вміlostей - виконують наложені виховниками завдання, граються в складніші й більше заавансовані гри - відтак досліджують щось нового через уміlostі та готуються стати правдивими пластунами.

Слід не забути про обрядовість, яка має велике емоційне значення в новацькому житті. Діти люблять свої обряди, вони лучать їх у новацьку дружбу. Прапорці, тотеми - це їх гордість і належать виключно до них. На жаль, однак, не все є так, як повинно бути. Є багато виховників, котрі відповідають уповні своєму завданню й ми горді за них, але є й такі, що сміло можемо сказати, що сходини, які вони переводять із новацтвом - це змарнований час, це велика шкода для Пласту. Їхня постава, підхід до дітей, підготовка до сходин є жалюгідні. Діти зражуються, мають слабе заінтересовання до новацьких сходин, а з часом зовсім відпадають. Зі звітів крайових провідів видно, що приріст до новацтва за останні роки змалів, а деякі осередки зовсім зникли. - Чи на правду там, у тих місцевостях нема дітей новацького віку? Варто би над тим застановитися.

II. ЗБІРКА ГНІЗДА.

Другим із важливих видів новацьких зайнят - це збірка гнізда. Збірка гнізда повинна відбуватися раз у місяць за певною означеною темою й в означений час. На збірку гнізда збираються всі рої разом зі своїми ройовими прапорцями й тотемами. Збіркою гнізда проводить гніздовий. І тут відіграє важливу ролю обрядовість. В одному з таборів я бачила таку обрядовість, котру я добре запам'ятала. Думаю, що варто би її повторити в інших місцевостях. На майдан вийшли три найменші новаки (це можна примінити в домівці теж) з барабанами й почали барабанити, як би скликували на збірку. Зі всіх усюди вибігали новаки, несучи зі собою ройові прапорці й тотеми та заходили на призначені для них попередньо місця. Біля них стояли їх братчики; - барабанщики невтомно барабанили; - відтак надійшов братчик гніздовий; - барабанщики втихли, новаки вирівняли круг, привітали братчика гніздового кличем "Готуйсь" і тоді по черзі виступали ройові й кликали, на пр.: "Ми Лиси зібралися на збірку всі як один - нікого не бракує" - тоді наступав їхній обряд, а всі двинилися. Братчик гніздовий вітав їх і казав: "Лиси дістали хрестик за присутність"; відтак по скінченні всіх обрядів слідувала новацька пісня, а опісля намічена програма збірки гнізда. Збірка гнізда - це як би свято гнізда; вона повинна мати святочну форму й дещо відмінний стиль, як сходини роя. Там подають важливіші повідомлення, там новаки - прихильники, в присутності їхніх роїв, складають заяву вступу, там повідомляють про те, котрі новаки осягнули вміlostі, вручають відзначки і посвідки, там відмічають важливіші події гнізда чи інші святкування. Часто збірку гнізда відвідують крайові пластові провідники.

Усі наші діти під цю пору живуть у прискореному темпі, в добі великих технічних здобутків. Радіо, телевізори, лет на місяць - це все для них речі денного порядку. Здавалося всім, що ті діти мають стільки вражінь, що вже нічого не треба їм додати до їхнього життя, та однак, яке убоге є їх дитинство, коли в їхньому домі зник чар казки та уявного світу, який так дуже потрібний для розвою дитини.

III. ІМПРЕЗИ.

Правдою є, що є багато нарікань зі сторони новацьких виховників, що імпрези забирають дуже багато часу, так що нема часу на виховну працю. Та однак я хочу пригадати виховникам, що новацькі імпрези - це якраз один із видів новацьких зайнять, яке має велике виховне значення - і коли виховник при складанні пляну річної праці візьме до уваги новацькі імпрези - не буде ніякого замішання чи перетяження в виховній програмі.

Імпрези треба поділити на дві категорії: на імпрези внутрішні - виключно для членів роя, гнізда - і зовнішні - це такі, в яких вони вситупають для глядачів, для публіки. Новацькі імпрези треба докладно добирати щодо змісту, мови, діточого віку й театральних можливостей.

Майже всі діти, за малими тільки виїмками, люблять виступати. Вони вживаються у свої ролі, вони емоційно переживають, вони люблять щоб їх подивляля, а відтак довго згадують про свої виступи. Через сценічні виступи вони вчаться публічного виступу - через вивчення певної ролі збагачується їх словник українських слів, вони вчаться при тому співати, танцювати і т.д.

Гніздовий спільно зі своїми виховниками зараз на початку року виховної праці робить рамовий плян імпрез. До нього входить підготовка до сценічної картини Ніч св. Миколая, відтак участь у Свят-Вечірній зустрічі, одна зимова забава, відтак Шевченківські святкування, Великодні хороводи й весняні забави, які придадуться на виступ спільного Свяченого, відтак свято Патрона. Здавалося, що й то вже забагато, але не лякайтеся цієї програми - попрацюйте над нею, розложіть від самого початку року, роздайте маленькі ролі, а пізніше перевірте при нагоді перевірки вмілостей: як декляматора; якщо то є проза - розповідайка; якщо там є пісні - то співак, соловейко; якщо танці - то вже буде вмільсть танцюриста, вітроноги. Ви вже маєте мати в запасі вивчені вірші, готові пісні, танці, котрі можна тільки разом зібрати й програма даної імпрези готова.

Діти не мають відчувати поспіху, замішання, непевності виховника. Виховник робить підготовку так уміло, що вона приносить дітям тільки вдоволення, а не знеохочення й утому.

До успіху імпрез причиняються у великій мірі приміщення, декорації, освітлення, звукове оформлення і строї. Без цього сценічні імпрези будуть дуже эле виглядати й краще застановитися, чи варто починати підготовку сценічного виступу, коли нема до цього можливостей. Діти тоді дуже люблять свої власні імпрези, коли вони є тільки самі: як рій, чи гніздо. Вони радо слухають казок, якщо вміло їх розказувати, радо оплескують кожну точку своїх ровесників, радо беруть участь в інсценізації казок та танцюють танки власного укладу. І коли хтось з виховників каже, що діточі імпрези - це змарнований час, робить велику помилку.

IV. ПРОГУЛЯНКИ

Коли ми правильно підходимо до виховання наших дітей у новацтві, ми не можемо поминути у виховній програмі прогулянок, особливо прогулянок у природу. Коли б ми жили в таких обставинах, де поблизу нас були просторі поля, ліси, городи, парки, річки, чи гори - куди б легше можна школити діточі характери, привчати до чесної гри, розвивати уми та заправляти м'язи. Безпосередня стріча з природою має величезний емоційний вплив на дітей. Їх легше опанувати, здисциплінувати, привчити слухати та розумувати над прослуханим. А так з практики бачимо, як тяжко зорганізувати новацьку прогулянку з огляду на небезпеку великих міст і завелику віддаля хоч би від якогонебудь перелюдненого парку. А однак треба за всяку ціну такі прогулянки організувати.

а/ Організування прогулянки. Кожна прогулянка має мати згори намічену тему й мету, даліше запланований час, годину, місце, куди підуть з прогулянкою та докладний час повороту. Прогулянки можуть бути природничі, географічні, історичні й інші.

Виховник плянує щонайменше три місяці наперед, устійнюючи дві дати прогулянки, повідомляє про неї батьків дітей (подає точну програму) та інформує про одяг, виряд, харчі та про те, скільки грошей повинна мати зі собою кожна дитина. Поза тим повчає дітей, як заховуватися під час прогулянки та підчеркує небезпеки, яких треба берегтися в природі. З огляду на безпеку, добре є, коли два рої, або ціле гніздо вибирається на прогулянку разом, а з ними ідуть їх опікуни, котрі допоможуть при транспорті чи інших конечних справах.

Прогулянка має мати свою окрему програму, розложену на години. Належить придержуватися намічених точок; зі співом вирушати й зі співом повертатися на місця. В програму вплести рухові гри-забави, спортивні змагання, або новацький змаг, якщо це перевірка проби. Не забувати про відпочинок та іду!!

Самозрозуміла річ, що в природу вибирається виховник з новацтвом у відповідну пору року і відповідну погоду, а це весною, літом, або вчасною осінню. Зимою належить організувати прогулянки до музеїв, театрів і на діточі імпрези, а передусім на ковзани, санки, лещата. Заплановану прогулянку повинен виховник перевести, а не відкликати без важливої причини, та й ще без оправдання, як то часто буває. Відкликання прогулянки без причини зражує дітей, підкопує довір'я до виховника й тоді не легко вести новацтво до щораз кращого, коли в дітей зникає віра у виховника.

б/ Вогники. Невід'ємним другом новацьких прогулянок - це вогник. Виховник, знаючи це, буде старатися знайти місце на прогулянку там, де можна запалити вогонь. Виховники заохотять дітей до збирання ріща та спільно з новацтвом будуть будувати вогник. Це має бути вогник цілого роя, або гнізда, а не, як часто буває, виховники самі будують вогники тоді, коли новацтво є на інших зайняттях.

Вогники для новацтва - це найбільш улюблене зайняття на прогулянках і таборах. На вогник треба вибирати відповідно сухий терен, подальше від житлових приміщень та сухого чатинного лісу, щоб іскри вогника не спричинили пожежі. Місце, де розкладають вогник, обвести камінням.

Програма вогника повинна бути докладно підготована. Вогником проводить один із виховників, а все новацтво бере в ньому живу участь. Всі новацькі точки, які мають бути на вогнику представлені, мусять бути перевірені виховниками щодо їхнього змісту, мови й самого ж виступу. Не протягати вогника, не продовжувати його в пізну ніч, особливо в таборах, щоб не змінити години нічної тиші.

Програму вогника можуть творити:

1. Пісні, вірші, оповідання (веселого і поважного змісту)
2. Казки, байки
3. Рухові вправи, вежі, самодіяльні гри
4. Інсценізації казок і байок
5. Лялькові театри, загадки
6. Подяка за добрі діла.

Вогник повинен бути короткий, добре запланований, по можливості не мішати поважного змісту з веселим, а - що найважливіше - всі мають брати в ньому участь. Вогники лишають у дітей глибокі враження і причиняються до піднесення новацької романтики.

в/ Закінчення новацької прогулянки. Прогулянку закінчуємо упорядкуванням місця перебування (загашення вогню, позбирання сміття, упорядкування особистої чистоти у дітей). Відтак збірка в крузі. Перевірка учасників прогулянки, новацька пісня, молитва й улюблена всіми пластунами пісня: "Ніч вже йде". Відтак відхід до табору, чи додому - організовано роями, під проводом виховників.-

/Із матеріалів VII-го Семінаря Пластового Конгресу Другого/.

XX

Сестричка з Гартфорду

ГУТІРКА ПРО РИСУВАННЯ

Малювання для новацтва є дуже цікаве заняття. Діти люблять малювати і бачити вислід своїх старань.

Малювання є не тільки цікаве, але обов'язкове й кінцеве. При малюванні, як також при витинанні, дитина виробляє собі естетичний смак, учить відчувати красу і її оцінювати. Рівно ж воно розвиває дитячий ум і індивідуальність.

Тут мушу звернути увагу, щоб діти як найменше відмальовували, бо при копіюванні зникає фантазія дитини і праця дитини тратить вартість. Однак в деяких випадках копіювання малюнків є побажане і корисне; за примір можна вжити малювання народніх строїв і предметів, які є дитині незнані і які ми хочемо, щоб вона пізнала і засвоїла (гетьманська булава, писанки, бунчук, тризуб і т.п.) В інших випадках, як на пр. при малюванні краєвидів, постатей, звірят і т.п. треба конечно вимагати індивідуального підходу дитини в її мистецькій творчості.

Вислід праці дитини буде залежати від її інтелекту, таланту і хотіння виказати себе. Дуже часто здібна талановита новачка є за лінива взятися до праці. Свій малюнок виконає дуже нестаранно – так на відчипного. Також вона буде радше відмальовувати і не здасться на власні сили, бо це вимагає за багато труду.

Підхід сестрички-братчика є дуже важним, як також важним є те, щоб була відповідна кількість матеріялів до праці, щоб діти не мусіли чекати довгий час на кредки, радирку чи папір. Якщо дитина дістане відповідні матеріяли, потім вирозуміння сестрички, результат її праці буде напевно добрий.

Треба пам'ятати, що за часте малювання-вигинання на сходах стають нецікавими і тому треба розрізноманітнювати дитячу працю. Вислиди дитячих старань не все будуть видаватися гарними, пожиточними чи правдивими, коли б оцінювати її на рівні дорослих. Одначе дитина ними гордиться, бо це є вислід її тяжкої праці, вислід її думання чи почувань. Тому ніколи не можна сміятися чи критикувати її малюнків. Радше сестричка повинна знайти в малюнку дитини щось доброго, гарного і дати дитині відчутти, що її праця є корисна.

Малюнки повинні бути вивішені в домівці або заховані в хроніках. Добре є улаштувати виставки дитячої мистецької творчості, на які запрошувати батьків та гостей. Сподіюся, що такий підхід уможливить дитині полюбити мистецтво і красу життя.

Діти від 6 до 11 років, себто новацтво, мають дуже буйну фантазію, є надзвичайно рухливі, зі захопленням малюють, вигинають і взагалі працюють руками. Сім-річна дитина відзначається надзвичайною рухливістю. Дуже легко є на ню вплинути. Великий вплив має кіно, телевізія, як також казки, байки й оповідання. Дитина зачинає розуміти форми і розрізняти їх. Цікавляться рисуванням, малюванням. Хотуть, щоб другі розуміли їх малюнки так, як вони самі. Мають великі творчі здібності.

У восьмому році життя завважуємо дещо менше запалу до малювання. Вони хочуть більше реалізму у своїх рисунках – краски і форми в них є більше реальні; люблять учитися про різні кольори і відтінки красок. Переважно рисунки мають практичну вартість чи ціль.

Дев'ять-літня дитина любить порівнювати свої рисунки з рисунками своїх товаришів. Бачить спорідненість між різними формами. Розуміється більше на пропорції. Фантазія грає меншу роль – рисують людей і картини такими, як вони справді є, звертаючи увагу на деталі. Діти стають чутливіші на помилки і реакцію інших (товаришів, сестрички). В тому віці дитина може знеохотитися до малювання.

Десять-річна дитина є дуже вразлива на критику і скоро тратить охоту до праці. Дитина вміє розрізняти між гарними і негарними, добрим і злим.

Одинадцять років. Дитина певна себе в рисуванні, якщо мала багато вправи в попередніх роках. Має бажання пристосуватися до оточення і товариства, тому завважимо ще більше реалізму і самокритики.

МАЛЮВАННЯ:

- кредками - легко малювати, скоро видно вислід, рисунки тривалі.
- крейда - більше податлива, дає змогу малювати великі малюнки скоро, вислід гарний, менше уваги звертають на деталі, дитина вчиться мішати і творити інші краски: жовта і синя - зелена, рисунки менше тривалі - розтираються.
- пензлем - водні фарби. Потрібно папір сильний і шорсткий, чиста вода, пензель - сходиться до одного пункту коли змочити, фарби - "постер". При малюванні пензель тягнути по папері, не терти і не напроти себе.
- сухі фарби. Краплю води на кожну краску, папір мокрий або сухий, папір похилений, зачинати згори, тягнути пензлем, фарби випробовувати на іншому папері, коли хоче малювати по чомусь, перша краска мусить висохнути.

накраплювання.

кредкою і водними фарбами.
пальцями.

РИСУНКИ:

дротиком до чищення файки,
волічкою,
витинати папір і наліплювати,
карточки - наліплювати, підстава - оприскувати,
взори,
наліплювати папір щоб одна частина відставала,
образ реальності: галузка правдива, квітки з паперу,
малювати на матеріалі - запрасовувати,
матеріалі вживати замість красок,
пасочки з карточок,
взори малювати - з матерії окладати,
календар погоди,
печатка з бараболі,
паски з паперових торб,
шапочки з паперових торб - квіти,
тарелі (паперові)

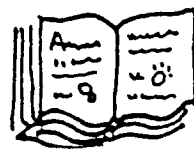
- взори - шеляком,
- маски,
- шапочки - квіти,

паяци до цирку,
кіно.

ВИТИНАНКИ:

кошечки,
взори,
декорації на ялинку - ланцюжок,
сніжинки,
взори і рисунки з кусочків кольорового паперу,
оприскування.-

ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?

Сірий Орел Надя

Я ЗАБУВ

Славко не був забудьком, але часто забував. Мав таку погану звичку. Він забував... написати задачу, забував... вивчити вірша, навіть забував... на сходини піти. Але найгіршим було це, що він частенько забував помолитися. Він вставав раненько, мився, одягався, снідав і біг до школи, щоб не спізнитися. Часом він переходив попри церкву. І коли пригадав собі, що він забув помолитися, вступав до церкви. Часто він зустрічав своїх товаришів і з ними йшов до школи іншими вулицями. Тоді він і церкви не бачив і не пригадав собі, що забув помолитися.

Славко вже рік був новаком. Вже від давна він носив з гордістю жовту хустку. Він мріяв, коли то він здасть першу пробу і стане жовтодзюбом. О, тоді він дістане аж три нові відзнаки.

На кожних сходинах братчик розказував щось цікавого. Славко мав дуже добру пам'ять і запам'ятував кожне слово братчика. Але він пам'ятав це все не тільки один день, ні. Він міг повторити його слова навіть і місяць пізніше.

Одного разу братчик почав вчити новаків новацький закон. Всі вивчили першу точку новацького закону: "Новак служить Богові й Україні". Братчик пояснив, що новаки повинні робити, щоб додержуватися цієї точки. Багато говорив братчик, все запам'ятував Славко. Він і так уже знав, що новак повинен щоденно молитися, але чомусь усе... забував. Тепер таки рішив... не забувати.

Минуло кілька днів від цих сходин. Славко старався виконувати все те, про що братчик говорив. Тепер Славко вже не спізнявся на науку релігії, також зголосився служити до Служби Божої. Він рішив точно виконувати новацький закон. Але він забув одне - свою погану звичку забувати все. І Славко почав знову забувати ранішню та вечірню молитву.

Одного разу на сходини прийшов братчик гніздовий, щоб перевірити, що новаки вже навчилися. Всі вже знали цілий закон. Тоді братчик гніздовий почав питатися, як то новаки додержуються новацького закону. Новаки голосилися. Кожний хотів похвалитися, що він уже правдивий новак, бо поступає так, як каже новацький закон. Славко також підніс руку.

-А як ти служиш Богові?- запитав його братчик гніздовий.

Славко встав і почав розказувати, що він записався до вівтарної дружини й учиться тепер служити до Служби Божої. Розказував також, що він тепер краще вивчає релігію, ну і що він щоденно молиться. Раптом він перервав і щось почервонів.

-Славку! Що сталося з тобою?- затрівожився братчик, бо подумав, що Славко раптом захворів.

-Я, я,- почав повільно Славко.

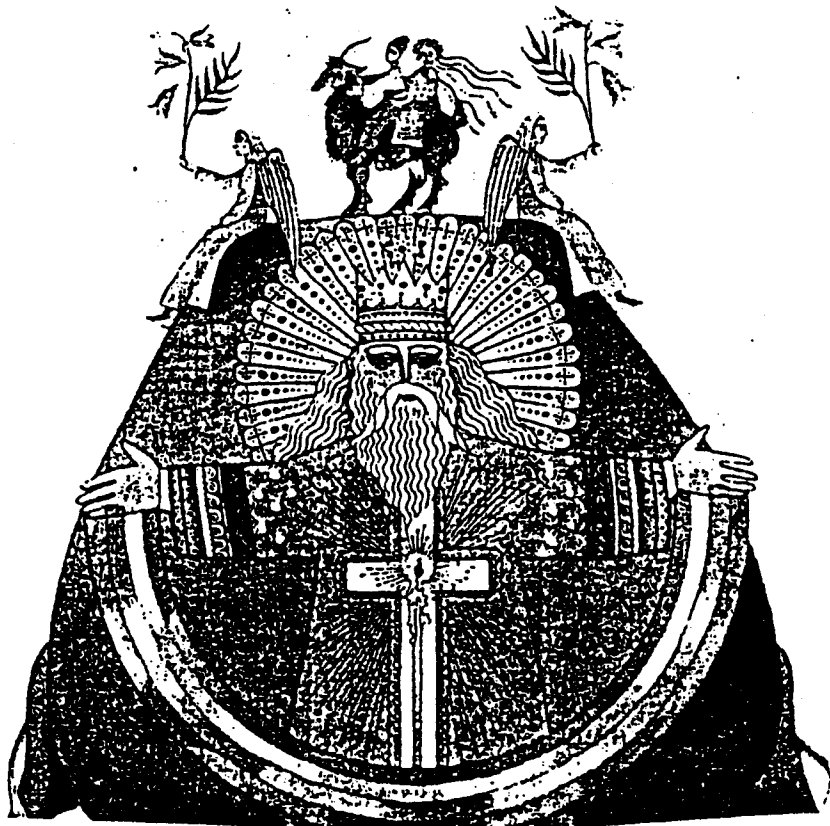
-Ну, що?- почав допитуватися також і братчик гніздовий.

Славкові важко було відповісти, але він новак і мусить все говорити правду. -Я сказав неправду,- сказав тихо Славко і спустив очі в долину. -Я сьогодні рано забув помолитися і я часто забуваю помолитися.

Всі новаки поглянули на Славка і підсміхнулися, бо досі всі вважали його за найкращого новака.

-Ти є добрим новаком, бо вмієш говорити правду- похвалив Славка братчик гніздовий. -Напевно від сьогодні ти вже не будеш забувати.

І від того дня Славко вже ніколи не забував помолитися. Рівно ж він уже не забував вивчати вірші, чи піти на сходи. Він став на правду добрим новаком.-

У хату зайшла стурбована бабуся й забідкалася, що загинула велика біла кролиця, котра два дні тому навела кроленят. Зачувши це, Гафійка розплакалась.

— А як же кроленята? Як же вони без неї?
— Сама не знаю, — стонула плечима бабуся.
Саме цієї хвилини й порушила мовчанку кішка Сіра. Вона, мабуть, згудьовалася в записку зі своїм котеням, вийшла до господарів, а ті, бач, чимось заклопотані й не звертають на неї уваги. Тож і нагадала про себе голосним «н-я-ав».

— Чого тобі, Сіра? — обізвалася Гафійка. — На руки хочеш? Ай-ай-ай! І не соромно тобі? Велика така!

Цєї весни Сіра привела одне котеня, й тепер ось, нагодувавши його вволю, захотіла посидіти в Гафійки на руках.

— Мурччи, а в нас біда, кроленята без мамі залишилися, — погладила Сіру Гафійка. — Взяла б та й вигодувала, бо загинуть. — І раптом обличчя її проясніло, радісно зблиснули очі. — Бабусю, дідусю! — вигукнула. — Може, справді Сірій кроленят підпустити?
Дік із бабою перезирнулися.

— Дідусю, бабусю! Прийняла Сіра прийняла кроленят! Тепер вони виживуть.

Відтоді Гафійці додалося турбот. Прокинувшись, вона бігла на кухню, заглядала до кроленят, чи живі, чи здорові, чи нагодувала їх Сіра. Коли кішки не було біля них, вона йшла шукати Сіру на подвір'ї, а знайшовши — клала до кроленят, наказуючи: «Годуй!»

Пересвідчившись, що кроленята не голодні, Гафійка годувала Сіру. Давала молоко, м'ясо, яєчно.

— Нехай їсть, — говорила. — Щоб молока більше було.

Сіра ж тим часом розтовстіла, шерсть на ній аж вилискувала.

Нівроку росли й кроленята. Спершу боялися, коли Гафійка чи хтось із дорослих хотів їх погладити. Збивались у купку, ховались одне за одного, але невдовзі звикли і тільки пряли вухами чи кліпали очима.

Згодом кроленята посміливішали, почали вилазити зі свого запічка й шастати по кухні, обнюхуючи кожну річ, а з ними разом бігав і котик, зачіпав лапками то одне, то друге кроленя, грався з ними.

Якось кішка принесла до хати м'ячу. Певне, вирішила, що вже нора підгодувати своїх діток, та й щоб самі тренували-

ся ловити здобич. Сіра слугила мишу на підлогу, і та відразу ж кинулася тікати. Кроленята з переляку теж розсіпалася врізнобіч, лише котик хоброbro кинувся на звірка, вхопив передніми лапами й сердив до замуркотів.

Другого дня Сіра знову принесла мишу, але котик не віддала, апустила біла кроленят. Ті знову розбіглися хто куди.

Гафійка весело сміялася, а Сіра знову й знову брала мишу в зуби й несла до кроленят, немов припрошуючи: беріть, це ж я вам принесла, дурненські.

Проте старання її були марні. Кроленята розбігалися, аж поки мишу знов не вхопив котик.

— Дурненська ти, — заспокоювала її Гафійка. — Кролики ж мишей не їдять.

— Треба віднести кроленят у клітку, — порадив дідусь. — Вони вже підросли, їсти навчилися, тепер не пропадуть, а то Сіра їм не дасть спокою зі своїми мишами.

Так і зробили. Сіра довго переживала втрату великої сім'ї. Ходила по хаті, нявкала, шукуючи кроленят, навіть на котика сердилася, коли він ліз ссати, біла його лапою і втікала.

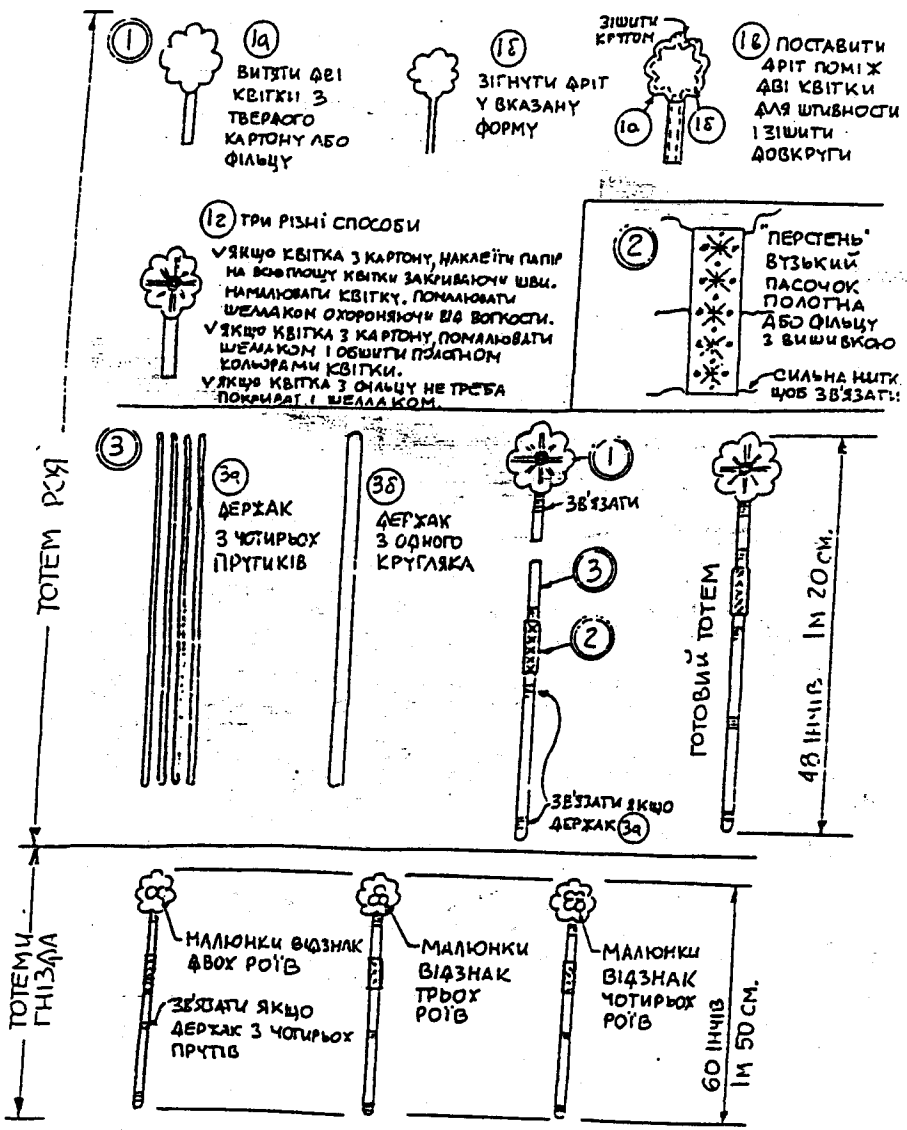
Проте згодом змирилася. І мншей більше в хату не носила.

ІВАН КІРІЯ

МАЙСТРУЄМО

ТОТЕМ РОЯ І ГНІЗДА З КВІТКОВОЮ НАЗВОЮ

Подав: Сірий Орел Денис.

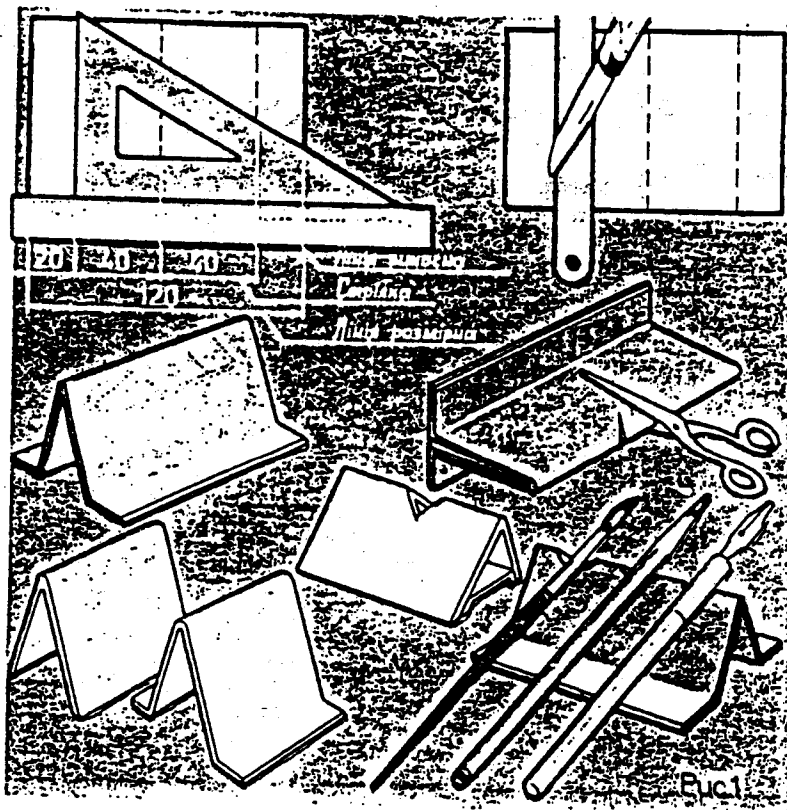
З ПАПЕРУ І КАРТОНУ

У кожному домі знайдуться папір і картон — матеріали, з яких можна виготовити чимало цікавих речей. Для роботи будуть потрібні ножиці, складаний ніж, олівець, вимірвальна та металева лінійки, косинець, клей, пензлик, а також терпіння і трошки вигадки.

Підставка (рис. 1). На неї можна класти пензлик, ручку, олівець. Виготовляють підставку з тонкого карто-

ну. Спочатку вирізають заготовку потрібних розмірів і тонкими лініями позначають на ній олівцем місця майбутніх згинів. По цих лініях ножем, допомагаючи собі металевою лінійкою, роблять надрізи. Згинають заготовку, як показано на рисунку, і в готовій підставці прорізають ножицями отвори.

Можна виготовити підставку і трохи інакше, зігнувши заготовку тільки по центральній лінії. Але така підставка буде не дуже стійкою. Щоб

надати їй більшої сталості, всередину вклеюють картонну перетинку. Збоку така підставка нагадує літеру А.

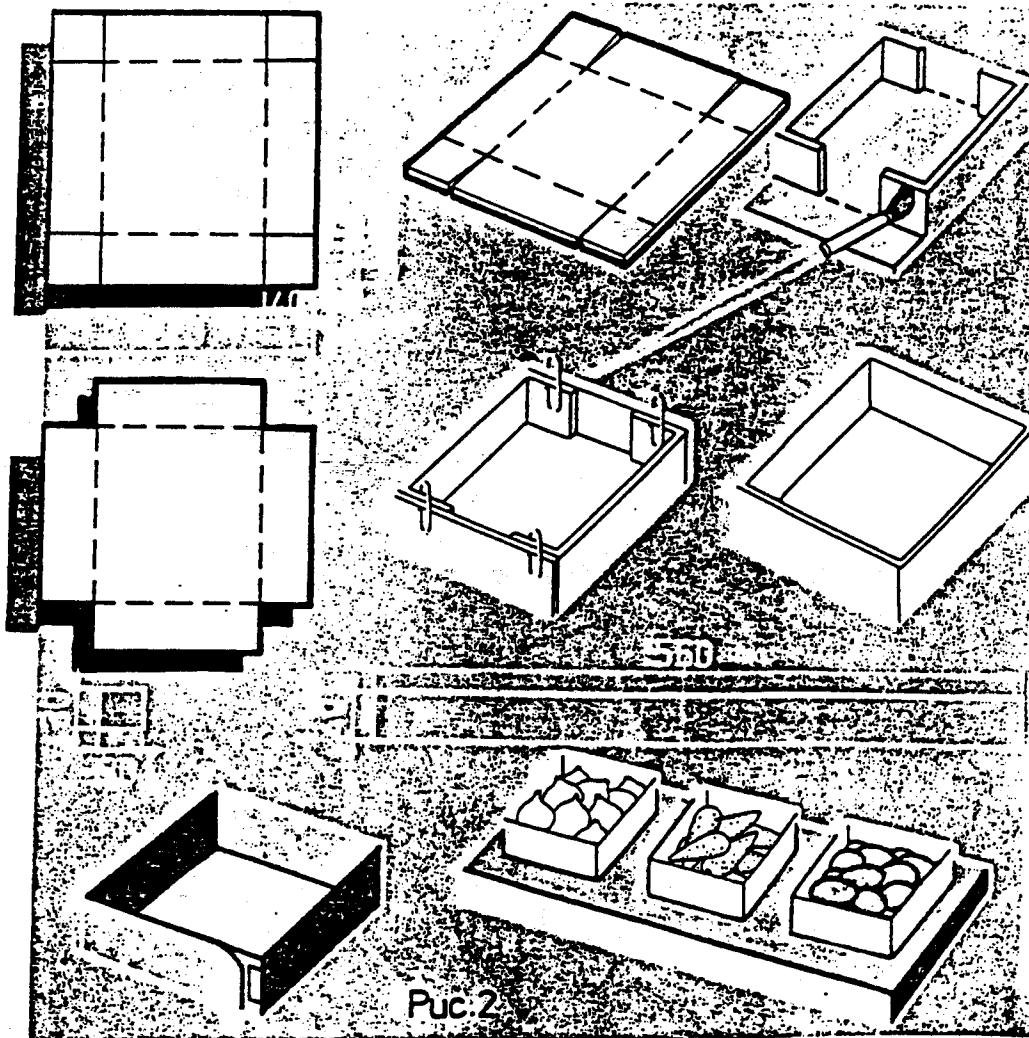
Коробка (рис. 2). У такій коробці можна, наприклад, розмістити експонати на демонстраційному стенді шкільної виставки або зберігати дрібні деталі.

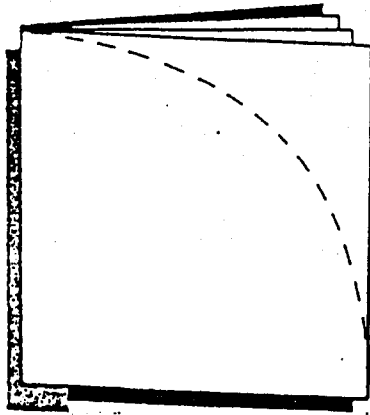
З картону вирізають квадрат (розміри вказано на рисунку), олівцем наносять штрихові та суцільні лінії. По суцільних лініях роблять ножи-

цями вирізи, а по штрихових згинають заготовку і склеюють за рисунком. Готову коробку можна обклеїти смужкою кольорового паперу.

На рисунку ви бачите ще один варіант виготовлення коробки. Спробуйте зробити її самі.

Лійка (рис. 3). Якщо під руками немає справжньої лійки, а треба терміново перелити якусь рідину в пляшку з вузькою шийкою, можна на швидкуруч виготовити лійку з паперу. Квадратний аркуш паперу зги-

нають учетверо, по штриховій лінії відрізають ріжки, затім гострий кінчик, надають паперу форми лійки і вставляють у пляшку.

Якщо рідину треба відфільтрувати, у лійку вкладають бинт або клаптик вати.

Стаканчик (рис. 4). Пого, як і лійку, у разі потреби можна швидко зробити з паперу.

Квадратний аркуш згинають по діагоналі — одержують трикутник. Кути загинають, як показано на рисунку, верхні кінці відгинають, а пакетик, що утворився, розкривають. Стаканчик готовий.

Пароплав (рис. 5). Цю іграшку виготовляють з квадратного аркуша паперу. Кути аркуша загинають до центру. Виходить квадрат, який перевертають і його кути знову заги-

Рис.3

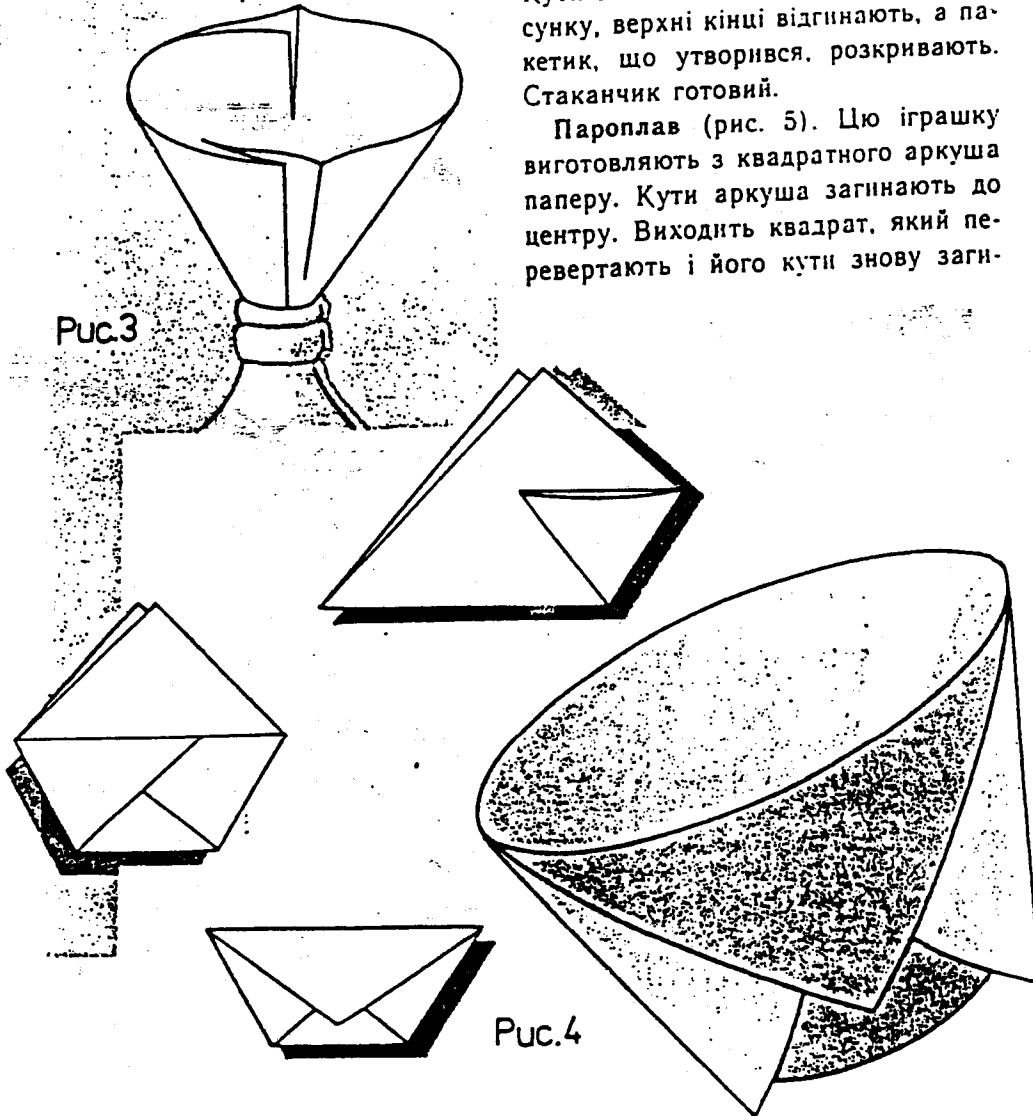

Рис.4

нають до центру. Цей квадрат також перевертають і втретє загинають кути до центру. Затим ці кути розгинають, квадрат перевертають і, уважно дивлячись на малюнок, два протилежних кути трохи розкривають, потім згинають так, щоб вийшли прямокутники — майбутні труби пароплава.

Далі розгинають ще два кути, а фігуру, що утворилася, складають так, щоб прямокутники-труби зблизилися. Вийде фігура, яка у математиці називається трапецією.

Кути біля верхньої основи відігнуть до центру нижньої основи. Відігнуті раніше кути квадрата зближаться, і вийде двотрубний пароплав.

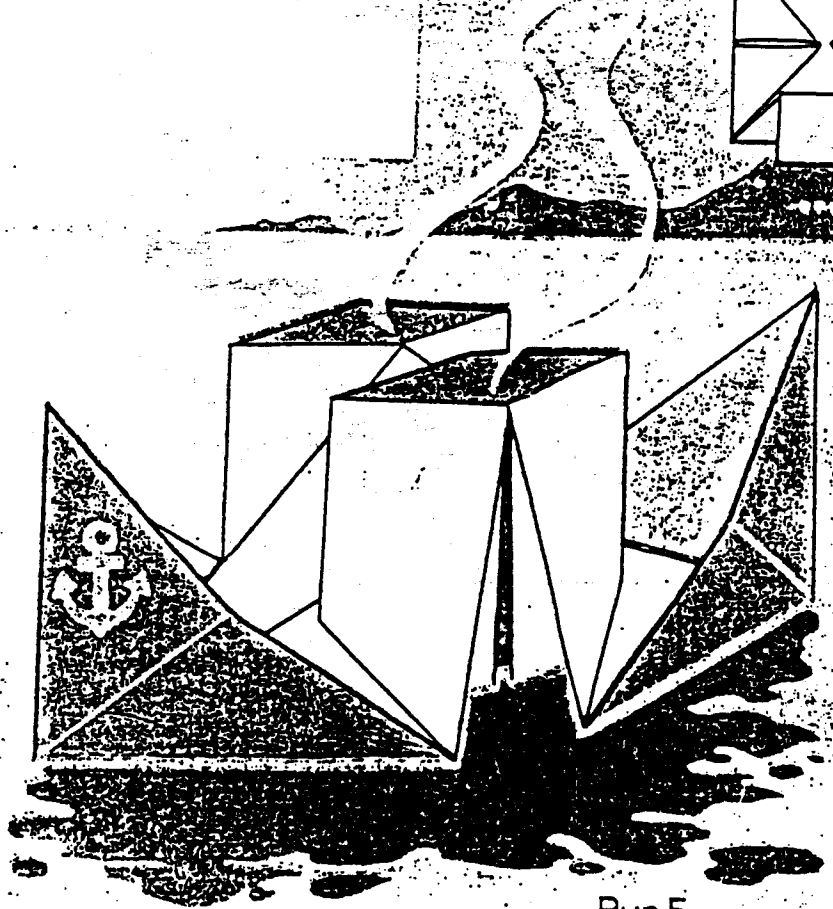
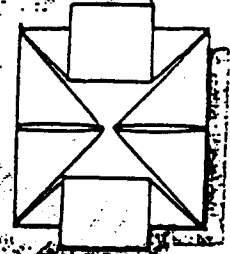
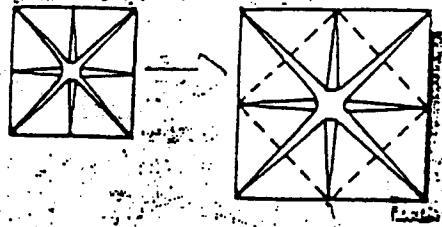
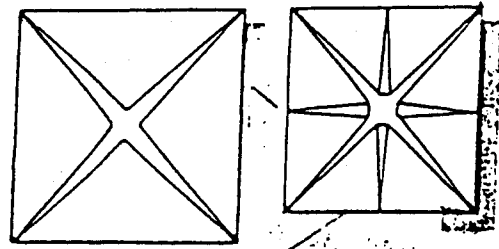
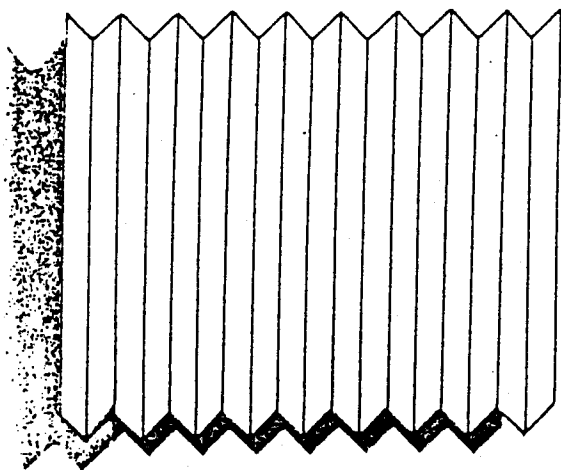

Рис.5

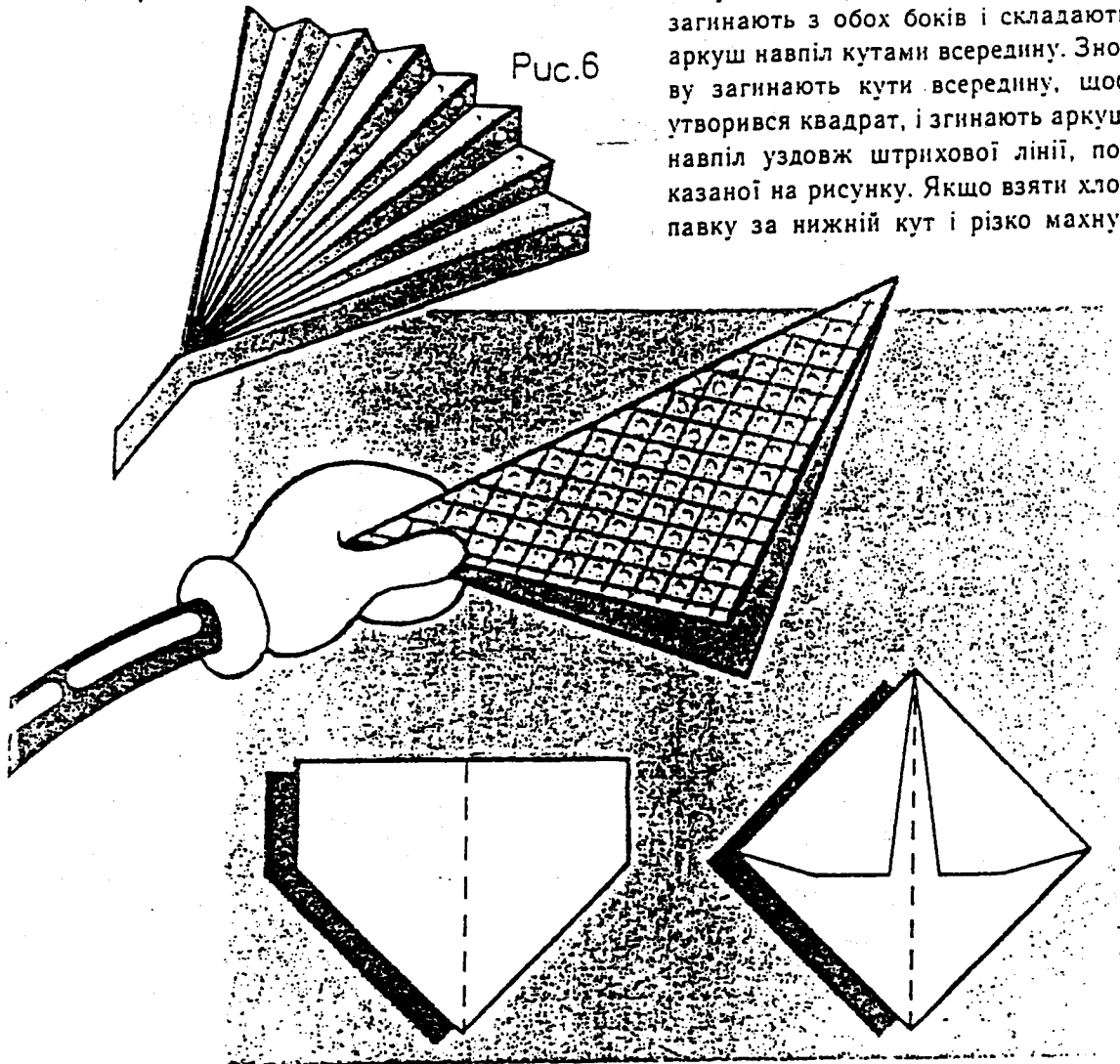

Віяло (рис. 6). Візьміть аркуш цупкого паперу. Бажано заздалегідь прикрасити його кольоровими смугами або малюнком. Аркуш згинають гармошкою, один кінець гармошки перев'язують ниткою. Поки віялом не користуються, на вільний кінець його надівають гумове кільце. У разі потреби кільце знімають, смужки гармошки розходяться.

Хлопавка (рис. 7). Її найкраще робити з подвійного аркуша учнівського зошита.

Кути паперового прямокутника загинають з обох боків і складають аркуш навпіл кутами всередину. Знову загинають кути всередину, щоб утворився квадрат, і згинають аркуш навпіл уздовж штрихової лінії, показаної на рисунку. Якщо взяти хлопавку за нижній кут і різко махну-

Рис. 6

ти рукою згори вниз, почується гучний звук, схожий на постріл.

Голландська шапочка (рис. 8). Газетний аркуш згинають навпіл, кути на згині відгинають, щоб вони торкалися один одного. Нижні краї аркуша відгортають на два боки, щоб утворився трикутник. Розсувають його в основі так, щоб утворився квадрат. Нижні різки відгортають — знову виходить трикутник. Його розкладають у квадрат, краї відгинають по штриховій лінії, як показано на рисунку. Залишається розкрити квадрат — і шапочка готова.

Змій (рис. 9). Його можна зробити з квадратного аркуша паперу розміром 250 × 250 мм. Два протилежних кути аркуша загинають усе-

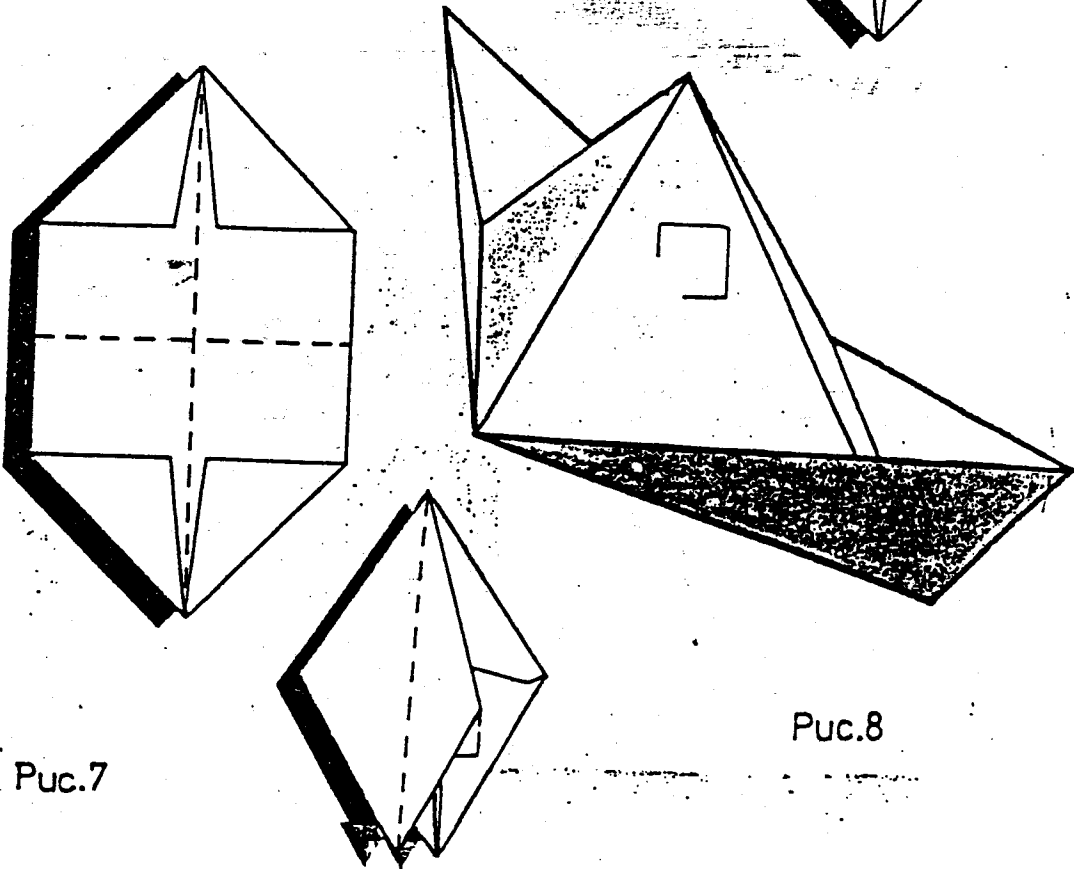
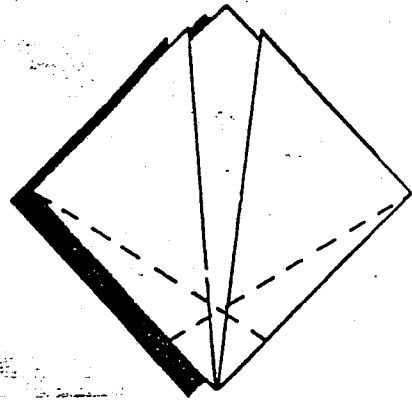
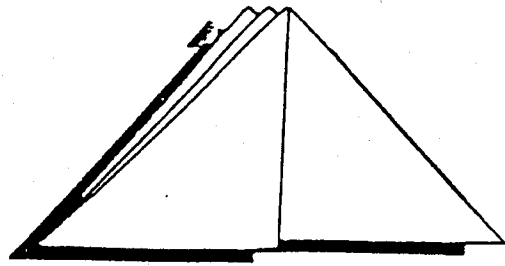
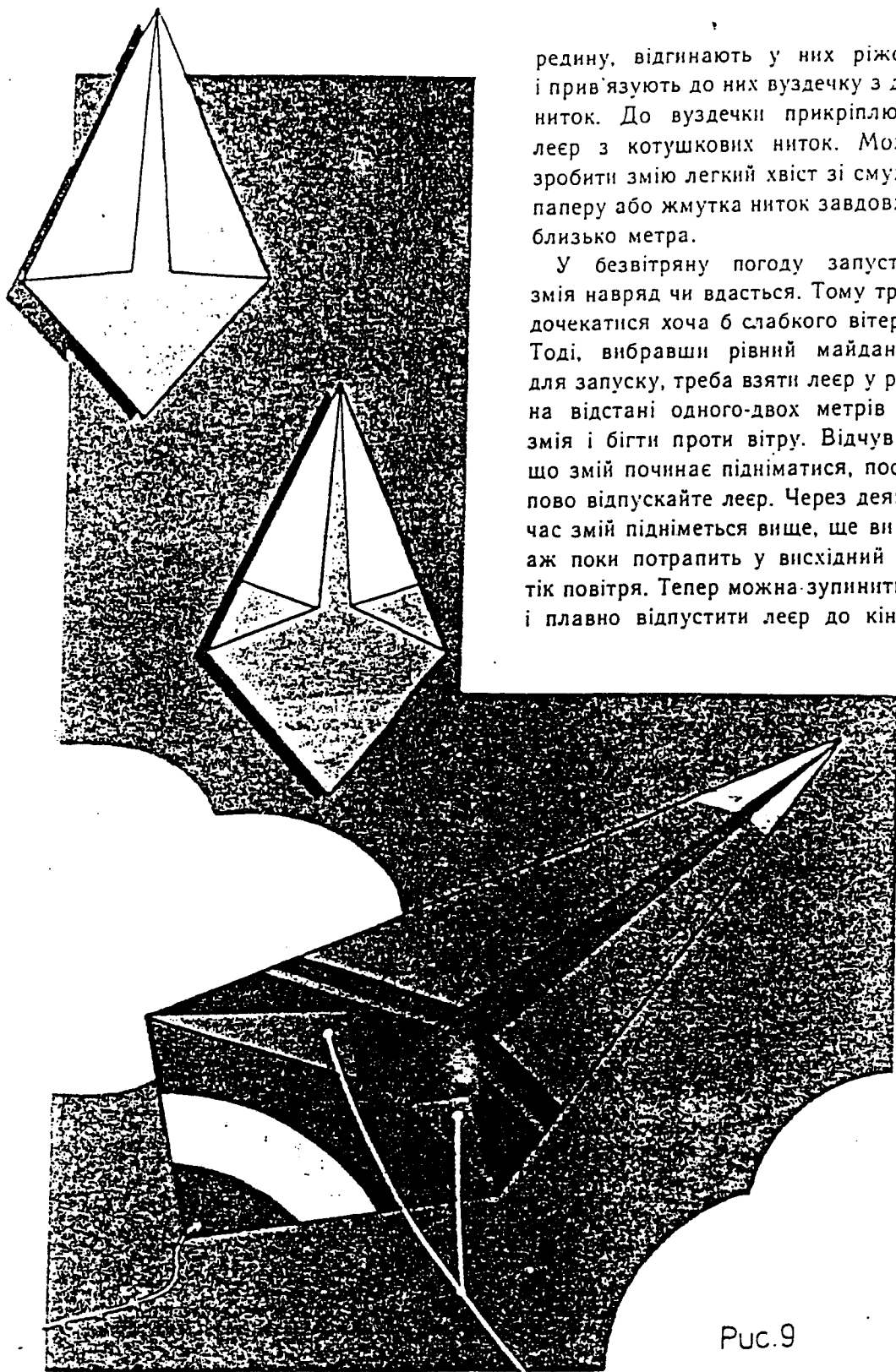

Рис.7

Рис.8

редину, відгинають у них ріжечки і прив'язують до них вуздечку з двох ниток. До вуздечки прикріплюють леер з катушкових ниток. Можна зробити змію легкий хвіст зі смужки паперу або жмутка ниток завдовжки близько метра.

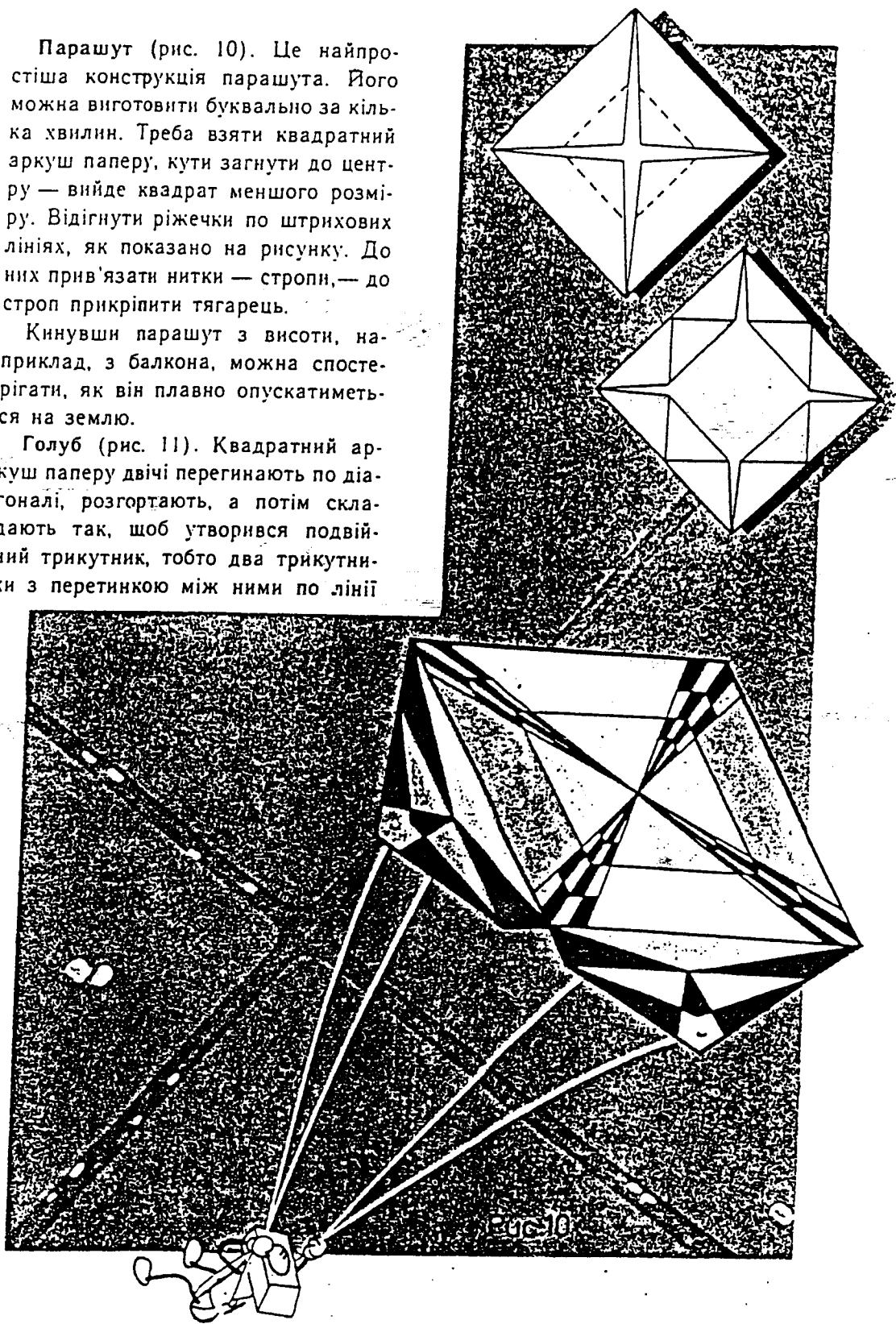
У безвітряну погоду запустити змія навряд чи вдасться. Тому треба дочекатися хоча б слабкого вітерця. Тоді, вибравши рівний майданчик для запуску, треба взяти леер у руку на відстані одного-двох метрів від змія і бігти проти вітру. Відчувши, що змія починає підніматися, поступово відпускайте леер. Через деякий час змія підніметься вище, ще вище, аж поки потрапить у висхідний потік повітря. Тепер можна зупинитися і плавно відпустити леер до кінця.

Рис.9

Парашут (рис. 10). Це найпростіша конструкція парашута. Його можна виготовити буквально за кілька хвилин. Треба взяти квадратний аркуш паперу, кути загнути до центру — вийде квадрат меншого розміру. Відігнути ріжечки по штрихових лініях, як показано на рисунку. До них прив'язати нитки — стропи, — до строп прикріпити тягарець.

Кинувши парашут з висоти, наприклад, з балкона, можна спостерігати, як він плавно опускається на землю.

Голуб (рис. 11). Квадратний аркуш паперу двічі перегинають по діагоналі, розгортають, а потім складають так, щоб утворився подвійний трикутник, тобто два трикутники з перетинкою між ними по лінії

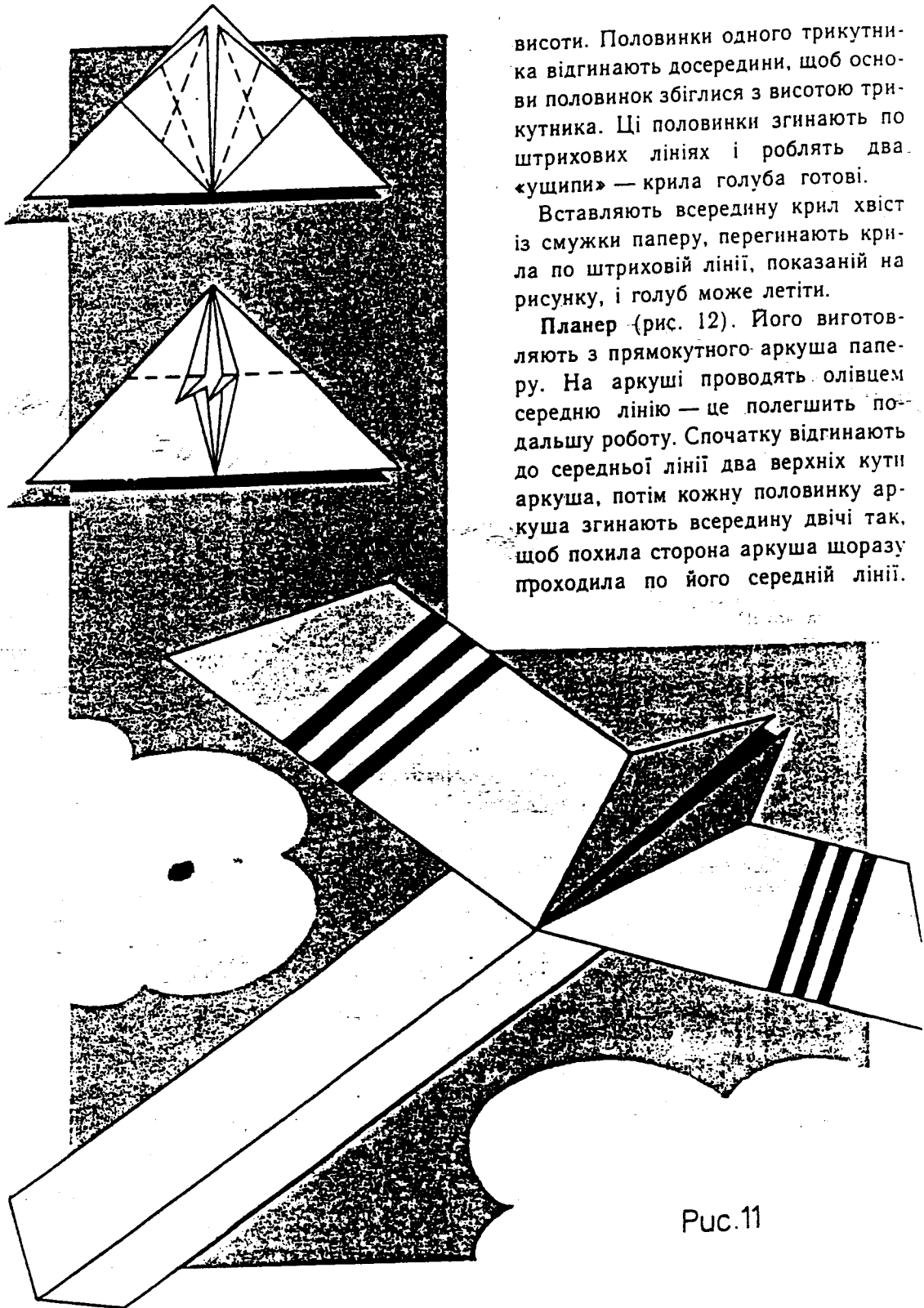

Рис.11

Фігуру, що утворилася, згинають по середній лінії, але назовні, відгинають крила — і планер можна запускати. Щоб крила були міцнішими, їх можна скріпити з фюзеляжем скобкою з тонкого мідного дроту.

Два вертольоти. Матеріал для першого вертольота (рис. 13) — картон. У заготовці прямокутної форми роблять два трикутних вирізи збоку, два фігурних вгорі і поздовжній розріз. Розрізані половинки відгинають по штриховій лінії на два боки — це лопаті гвинта вертольота. Внизу заготовку складають по штрихових лініях і склеюють. Якщо тепер пустити вертолiт з певної висоти, його лопаті почнуть обертатися і він плавно опускатиметься. Відгинаючи лопа-

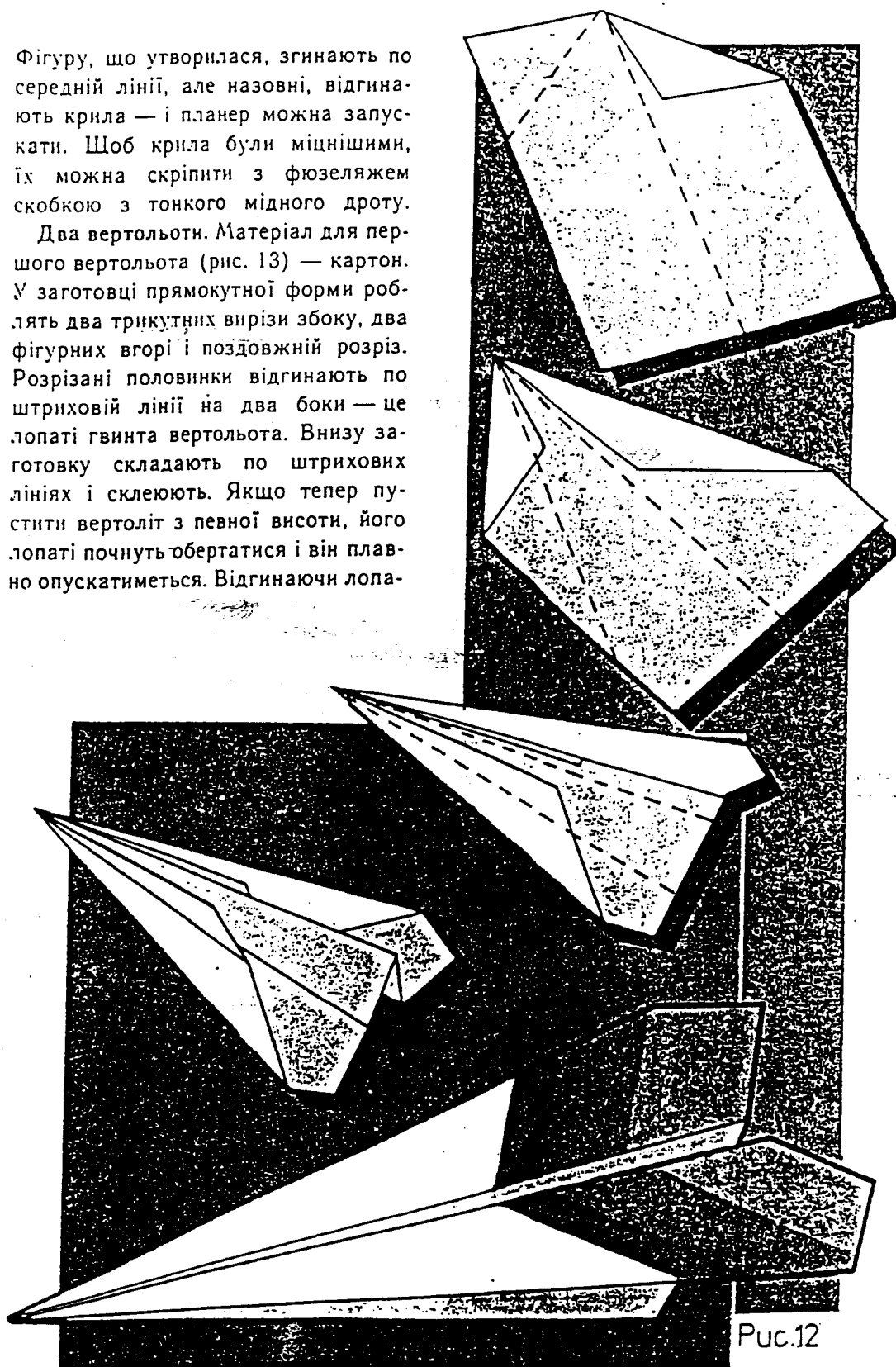

Рис.12

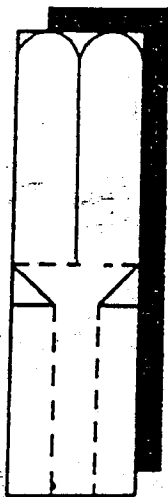
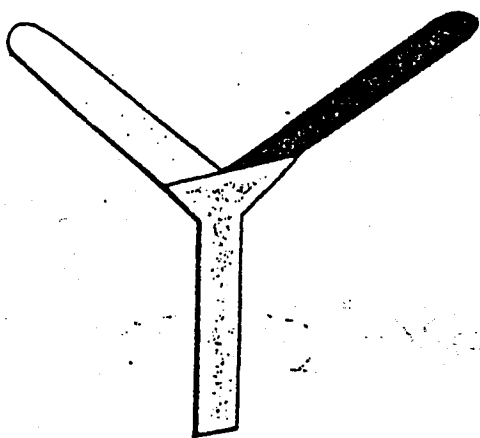
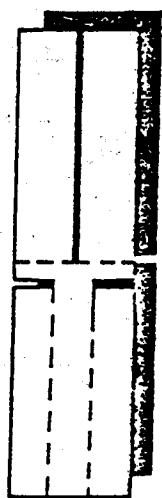

Рис.13

ті більше або менше, можна регулювати швидкість польоту.

Другий вертоліт (рис. 14) можна виготовити з цупкого паперу. У прямокутній заготовці роблять три розрізи. У нижній частині заготовку згинають по штрихових лініях, згини скріплюють, а верхні половинки (лопаті) відгинають на два боки під тим чи іншим кутом.

Політ ракети (рис. 15). Ця конструкція дає можливість продемонструвати властивість ока «з'єднувати» зображення картинок, які швидко рухаються. Наприклад, у кіно окремі кадри, рухаючись з великою швидкістю, створюють у глядача враження безперервного руху.

З тонкого картону або цупкого паперу вирізають три круги (А). На одному з них малюють небо і зорі (Б), на другому — ракету (В). На другому крузі намічають отвори. Склеюють круги так, щоб зверху опинився круг із зображенням раке-

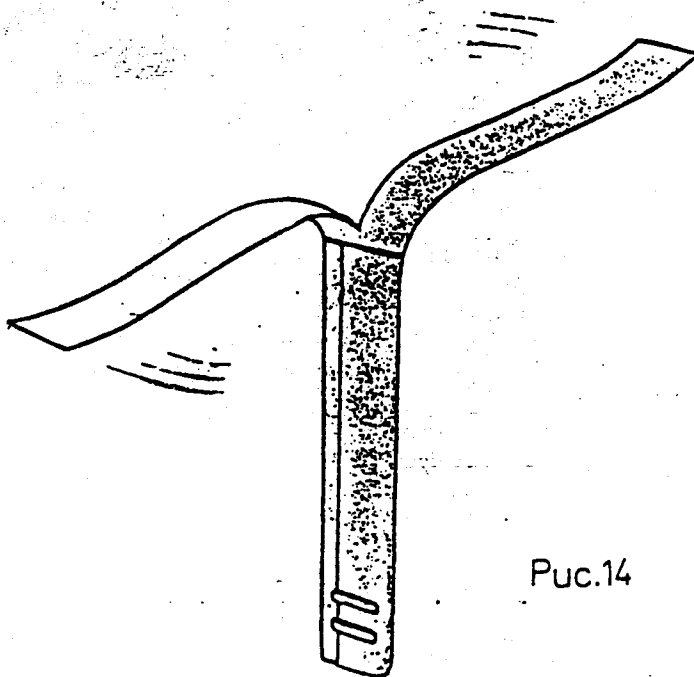

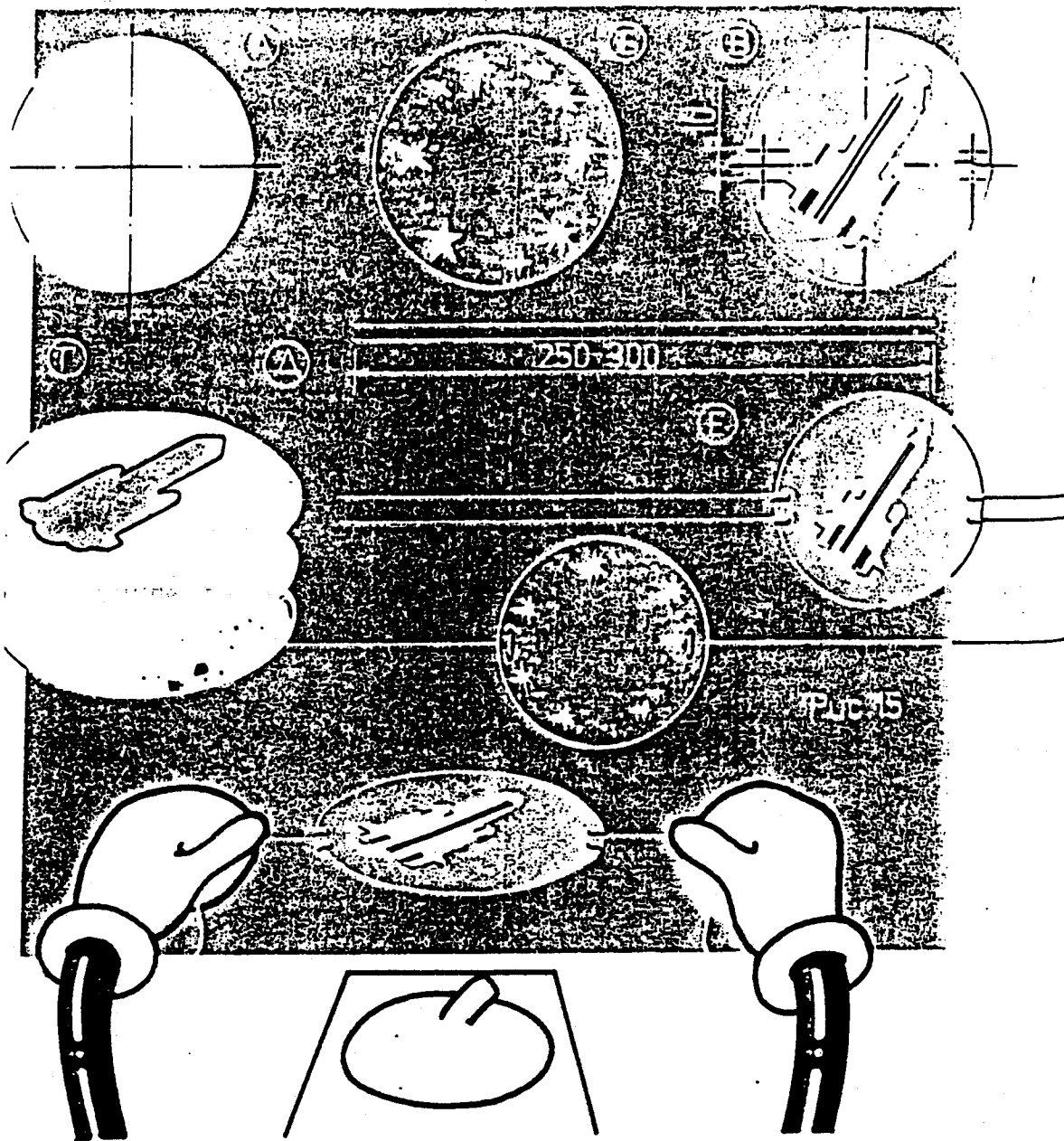
Рис.14

ти, знизу — круг із зображенням зоряного неба, всередині — круг без малюнка (Г).

Потім беруть дві міцні нитки (Д), голкою або шилом роблять отвори

(Е), продівають крізь них нитки і закручують їх. Беруть іграшку за нитки, розтягуючи і відпускаючи їх, приводять іграшку в рух — ракета «летить у космос».

25

Борис Іванов
/"Цок-цок, молоток"/

Діти Співають

Хлоп'яче життя

Веселе, щасливе хлоп'яче життя,
Нас горе не давить не тисне курба;
Сміємся, гуляєм, спінаєм щодня,
Веселе, щасливе хлоп'яче життя.

В зимі ми санками з горбочка зенем,
Весною з цвіточків віночки плетем;
У літі в городі грушки зрілі рвем,
На осінь у полі, картоплі печем.

ГРУШКА

Ой, вибду я за ворітонька, за ворітонька,
Свою грушку посаду, свою грушку посаду.

Ой, вибду я за ворітонька, за ворітонька,
Свою грушку піділля, свою грушку піділля.

Ой, вибду я за ворітонька, за ворітонька,
Моя грушка вже зішла, моя грушка вже зішла.

Ой, вибду я за ворітонька, за ворітонька,
Моя грушка вже така, моя грушка вже така.

Ой, вибду я за ворітонька, за ворітонька,
Свою грушку зірву, свою грушку зірву.

Ой, вибду я за ворітонька, за ворітонька,
Грушку мамі занесу, грушку мамі занесу.

Самодіяльна Гра

27

СУПЕР-ПІДБАТОГА

далекому королівстві Пемберлен — по-нашому Королівство виноградних кісточок — жив собі король — глупак, якого світ не бачив. Може, про того

короля її не чули б нічого, якби не трапилася з ним чудна пригода.

Скоїлось це, як оженився король на красуні з сусіднього королівства. Вона була вродлива й розумна, а в короля, як на лихо, — і двірня не сповна розуму, й коні, і навіть собаки. Зажурилась молода королева, не їсть, не п'є, не сміється, змарніла, мало не помирає.

Перелякався король, що робити — не знає. Зібрав своїх великовчених лікарів на раду. Думали вони, думали — нічого не надумають. Та знагодивсь лікар із сусіднього королівства. Оглянув королеву і каже:

— Не інакше, як гине вона з нудьги, ваша величність. Конче треба щось таке придумати, щоб її розвеселити.

От і став король з радниками думати, як звеселити королеву. Довго вони міркували. Пробували і те, і се, а королева — хоч би всміхнулась. Не здатні глупаки вигадати щось смішне.

Вийшов король у садок. Аж бачить, садівник Корнакю квіти поливає. Веселий такий, пісеньку співає і на вікно свого будиночка поглядає, а з вікна визирає його дружина, цокотушка Жоржета, і аж заходиться від сміху.

Король спаленів.

— То ви радієте обоє, коли в мене таке

горе! Я забороняю вам співати й сміятись, а увечері прийду перевірю, як ви мого наказу слухаєте.

«Гаразд, — подумав веселий Корнакю, — побачимо, чиє буде зверху».

Надвечір Корнакю з дружиною ладналися вечеряти. Поставила Жоржета горщик із супом на вогонь, ось уже суп і закипає. Аж гульк — король простує до їхнього будиночка.

— Сховайся мершій! — гукнув Корнакю дружині.

Ввійшов король, дивиться — стоїть посеред хати горщик, а садівник щосили б'є його батогами і приказує:

— Варись, варись, супе, без вогню не абикому, а розумному!

Зачудований король і питає:

— Що ти робиш?

Корнакю вклонився.

— Даруйте, ваша величність, жінка кудись пішла, а я мав на думці пригостити вас, так доводиться самому суп варити.

— Без вогню? — дивується король.

— Атож! Кладу в горщик м'ясо, овочі, коріння, наливаю води, кидаю сіль — і готово. А щоб горщик не лінувався, треба добре пошмагати його батогами.

Підняв король покришку, зазирнув у гор-

щик — справді, парує суп з наваром. Враз у нього майнула думка: такого ж дива королева зроду не бачила. І став король просити Корнакю:

— Віддай мені цього горщика і батога!

Корнакю спершу відмовлявся, а далі каже:

— Добре, ваша величність, беріть, але дайте мені коня такого, як вітер, щоб і без ба-

тога швидше за всіх коней бігав. Та ще торбу срібла на додачу!

Король погодився. Корнакю дали найкращого коня і торбу грошей, а король схопив горщика, вилив, що в ньому було, і побіг мершій у палац до королеви. А там поставив горщик посеред зали і мовив:

— Ви, певне, думаєте, що коли варять суп, то ставлять горщик на вогонь. А я вам покажу, що це не так.

Посміхнулась королева. Де ж таке чувано? А король поважно, сам, налив води, вкинув м'яса, овочів, дрібку солі і прикрив горщика покришкою.

— Тепер дивіться, — каже, та й давай шмагати горщика батогами. Бив, бив, уже й чуприна змочла, а горщик як був холодний, так і є. Знову б'є — що таке? — ніякого толку.

Дивилась на те королева, дивилась і не

— Де ви, ваша величність, дістали цього горщика й батога?

— У садівника Корнакю виміняв. За прудкого коня і торбу грошей!

Знову засміялась королева. От так Корнакю! А далі питає:

— Може ж, він приказував щось? А пригадайте, ваша величність!

— Справді, — каже король, — я й забув. Він хвицькав батогами і примовляв: «Варись, варись, супе, не абикому, а розумному».

Королева аж затряслась від сміху. Ну й Корнакю! Насміялась добре і мовила таке:

— Корнакю одурив вас. Звеліть дати мені коня, я його наздожену!

Вибігла королева на ганок, скочила на коня і гайнула дорогою, якою помчали Корнакю і його весела дружина Жоржета. Та королева не поїхала за ними. Набридло їй жити серед дурнів, і вирішила вона повернутись до батьків.

А король довго стояв замислений перед

холодним горщиком? Нарешті надумав, що неодмінно мусить зварити суп, бо ж усі його за дурня матимуть. Адже й примовка каже: «Варись, варись, супе, не абикому, а розумному» Знову став бити горщика без упину. А як зморивсь — передав батога синові, а той своєму синові. Кажуть, що й дотепер усі королі королівства Пемберлен варять суп з-лід батога.

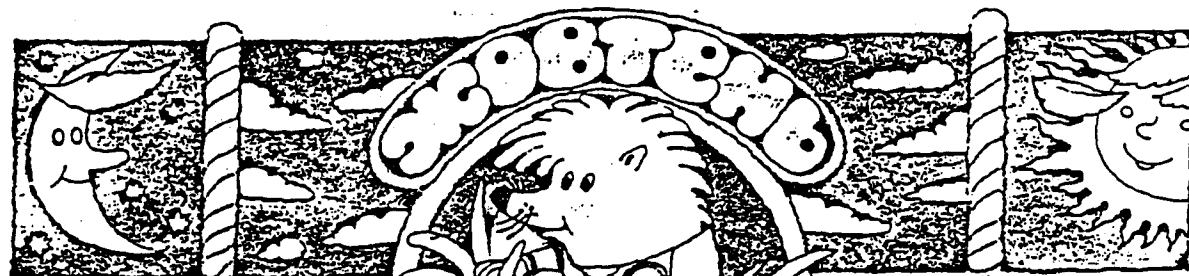
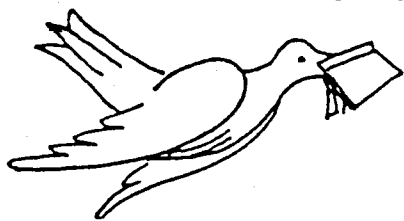
А горщик — гай, гай! — і досі холодний!

/Французька народна казка/

ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА

29

Прийшла золота пора. Озир-
ниись довкола. Здається, немов
веселий художник золотими,
жовтими, оранжевими, роже-
вими фарбами бризнув і на
дерева, і на травичку, і на
квіти.

У нашому лісі диво-художник
пофарбував деяких звірят. Зай-
чик вже став з білими плямами.

Уявляєш, як це небез-
печно для його життя!
Тому він тремтить і
вдень і вночі, все зиму
виглядає, щоб поміняти
шубку на білу, — і тоді
йому не страшно.

Ой-ой! Що це на соснах?
Білочка постаралася. Гри-
бочки сушить на зиму. Е,
та я бачу, що й білка мі-
няє колір своєї руденької
шубки на сріблясто-сірий.

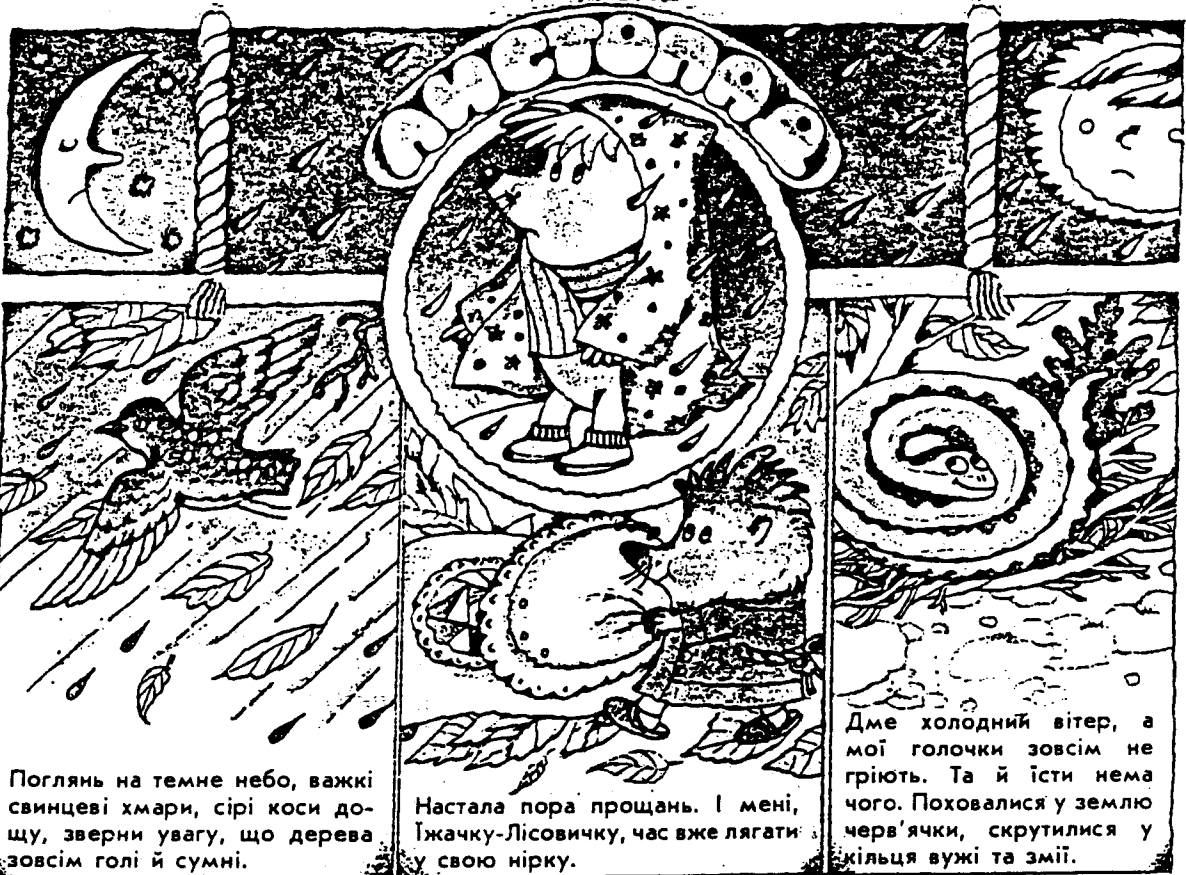
Першими залишають ліс пта-
хи. Прокинься на світанні —
і побачиш, як вони зліта-
ють у небо. В тиші сірого
осіннього ранку сумно зву-
чать їхні голоси.

Скоро золоті фарби природи
зміняться на сірі. І тоді на-
стане пізня сіра осінь.

ЗАВДАННЯ. Якщо ти уважний, то помітив,
що з приходом осені фарби у природі змі-

нилися. Можливо, назва місяця підкаже
тобі головну фарбу осені.

Поглянь на темне небо, важкі свинцеві хмари, сірі коси дощу, зверни увагу, що дерева зовсім голі й сумні.

Настала пора прощань. І мені, Іжачку-Лісовичку, час вже лягати у свою нірку.

Дме холодний вітер, а мої голочки зовсім не гріють. Та й їсти нема чого. Поховалися у землю черв'ячки, скрутилися у кільця вужі та змії.

Жабки залягли у мул і спатимуть там аж до приходу весни. У морозний зимовий день вони нагадують маленькі крижинки. Але якщо забрати жабку у тепло, вони відігріються й оживуть.

От і ведмеді позалізли до своїх барлогів. Підлога там встелена мохом та ялинковими гілками. Дуже тепло буде ведмедиці і малим ведмеджатам, які народяться узимку.

ЗАВДАННЯ. Друже, коли вийдеш на прогулянку, вслухайся у музику осені — вона звучить і в тихому журчянні осіннього

листя, і в прощальних голосах птахів, які відлітають у вирій, і в шумі осіннього дощу, і в перинах холодного вітру.

Висунув я носика з нірки і здивувався: все навкруги біле-біле! Сніжок накинув на дерева й кущі шалі з сріблястих сніжинок, мороз вкрив землю блискучим килимом, закував льодком калюжки.

З нірки я вилазити не буду, холодно. Але і звідси бачу на доріжках сліди звірів: зайчика, лося, вовка.

А скільки птахів прилетіло до нас зимувати! Он шишкарі, чечітки, омелюхи снігурі.

Як завжди, вистукує свій барабанний дріб дятел.

Видзвонюючи копитцями по льоду, пройшли лосі.

А ще я помітив, як майнула рудим хвостом лисичка. Як бачиш, не всі тварини взимку сплять.

Ось, друже, ми майже підійшли з тобою до початку нового року. Ти став на рік дорослішим, а в природі все повториться знову.

Але чим старшим ти ставатимеш, тим більше дізнаватимешся про природу, її секрети, розгадуватимеш її таємниці.

Я — ЧПОЛЛО, ЧПОЛЛИНО!

— Це в Італії ти Чіполліно, а в нас ти навіть не Цибуліно, а звичайнісінька цибуля!

— А моє походження? А ім'я? А заслуги?

— Ану розкажи про свої заслуги! Послухаємо!

— Згода, розкажу. Родом я з Азії. І досі мої дикі родичі живуть у горах Афганістану, Уралу, Туркменії. Живу я серед людей давно: шість тисяч років тому мене вже вирощували в Єгипті. Відтоді я оточена людською увагою, повагою й усілякими забобонами. Коли єгиптянин хотів довести, що він каже правду, він клав перед собою купку цибулин і урочисто клявся ними. Уявляєш, яка це була повага до мене?

Люди вірили, що я можу захистити їх від усіх хвороб. Тому коли лютували такі страшні хвороби, як холера або чума, люди вивішували перед входом до жител вінки цибулі — відстрашити і відігнати ними хворобу.

— А звідки взялася у людей така віра?

— У мене є невидима зброя, рідина, яка, швидко

випаровуючись, заходить людям в очі. Нею я захищаюся від ворогів. Але цією невидимою зброєю я можу захистити й людину. Як? Я можу вбивати носіїв багатьох хвороб: туберкульозу, дизентерії, тифу. Тільки для цього мої головки треба їсти, а не вивішувати вінки біля дверей.

— А тепер розкажи, якими шляхами ти йшла з Риму до Києва?

— А ось як. У Стародавньому Римі я була цепула, пізніше в Італії — чіполло, чіполліно, у німців — ціболле, цвіболле, у поляків — цибуля і в Кисві — цибуля.

— Є така приказка: «Цибуля — то панна з гір, що має на собі сто шкір». Ти згодна з нею?

— Правильна приказка: і походжу з гір, і маю сто — не сто, але багато шкір!

ЦИБУЛЯ І ЗВИЧАЇ

Здавних давніх цибулю вирощували в Єгипті. Єгиптяни вважали її не просто цінним овочем, а священним рослиною. Клялися цибулюю, приносили її в жертву богам, а в деяких місцях навіть мерли.

Улюбленим продуктом цибули була в стародавніх персів і греків. Розповідають, що великий афенський полководець Кіксис одружився з дочкою франкського царя Котиса, в день весілля він одержав у подарунок... джек цибули.

Греки завезли цибулю в Італію. А від стародавніх римлян

вона потрапила до Києва, від киячак, що вона використовувалася для піднесення любовничого духу. Ще в XVII столітті в Німеччині, для того, щоб викласти супроводити на похороні, достатньо було привітати до свого шлюбу перо земної цибули.

Цибулюю звичай їжував у стародавніх сараци. Якщо на святкових банях нареченої частували сиром буряком, — означає, що діло не виходить, дочка не віддасть. Якщо ж на столі з'явилася цибуля, густо посипана цибулюю — питання вирішане, жених одержить наречену!

РОЗГАДАЙТЕ ?

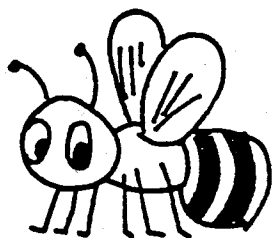
33

На городі молода
Пишні коси розпліта,
У зеленій хустинки
Золоті хова зернинки.
(Кукурудза)

Сидить Марушка в семи кожущках
Хто її роздягає, то сльози проливає.
(Цибуля)

Сидить сидько під пеньком,
Накрив голову брильком.
(Гриб)

Котиться клубочок
Зовсім без ниточок.
Замість ниточок -
Триста голочок.
(Іжак)

ПРИКАЗКИ

Він би його в ложці води втопив.

Ж Ж Ж

Забула корова, як телям була.

Ж Ж Ж

Кращий цукор, ніж полин.

Ж Ж Ж

На чужий коровай очей не піднімай, лиш про свій дбай.

Ж Ж Ж

Нічого собаці робити, то хвіст лиже.

Ж Ж Ж

Роду, як переброду, та ніде переночувати.

Ж Ж Ж

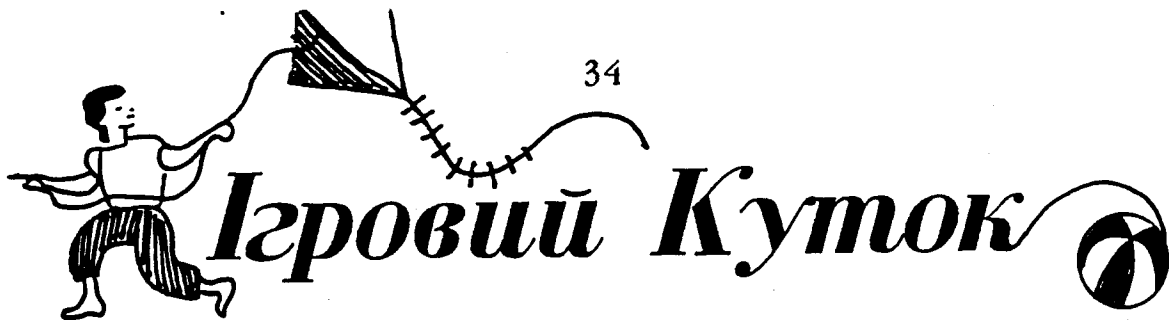
У нього не всі дома.

Ж Ж Ж

Шукай голки в стозі сіна.

Ж Ж Ж

Багатства зі собою не забереш, лише чисту совість.

Ігровий Куток

ЗМАГАННЯ З КІСТКАМИ ЦУКРУ

Учасники: Дві команди, по 5 - 10 гравців кожна.

Місце: Домівка.

Виряд: Дві кістки (кубики) цукру і для кожного ложечка.

Учасників ділимо на дві команди й кожний дістає ложечку. Команди стають лавами і кожний держить ложечку в зубах. Перший у кожній лаві дістає кістку цукру на свою ложечку. На знак, має передати її своєму сусідові (без помочі рук!), той наступному і т.д. Якщо цукор упаде на землю, треба починати від початку. Виграє та команда, котра перша передасть цукор до останнього.

ЖУРНАЛІСТ

Учасники: Довільне число.

Місце: Домівка.

Виряд: Зрольований часопис.

Гравці стають кругом, тісно один до одного. Вибирають одного журналіста, що стане всередині, зі зав'язаними очима. Держучи руки з-заду, гравці в крузі передають зрольований часопис один одному. Котрий небудь грач може, коли схоче, легко вдарити часописом журналіста. Коли це станеться, журналіст старається вхопити того, котрий ударив його часописом. Усі тоді стають у безрусі. Якщо журналіст ухопив того, хто дійсно має часопис, тоді міняються місцями. Коли ж ні, - гра продовжується.

ДОВКРУГИ СВІТУ

Учасники: Довільне число.

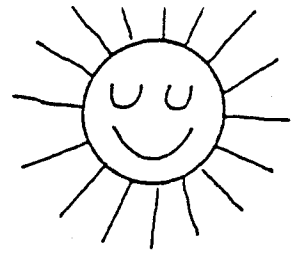
Місце: Домівка.

Виряд: Крісла, на одно менше від числа гравців.

Всі (крім одного, який стоїть усередині) сидять на кріслах усталених у круг. Кожний гравець у крузі дістає назву якогось міста. Подорожний (усередині) викликує: "Іду з (назва міста) до (назва міста), на пр. з Києва до Нью-Йорку. Тоді ті, які мають навзані місця, швидко міняються місцями. Подорожний старається при тому зайняти одне з порожніх крісел. Якщо це йому вдасться, той що лишився без крісла, стає подорожним. Час-до-часу подорожний може крикнути: "Іду довкруги світу!" і тоді всі мусять помінятися місцями.

Орляча Розвага

85

Г Л И Б И Н А

- Не заходь, Тарасику, у річку, там дуже глибоко!
- Зовсім не глибоко!
- Хто тобі сказав?
- Я й сам бачу. Он гусеня плаває, так йому тієї води до коліні!

/ "Комарик" /

Л А П Ц І

На річці жабки
Жабці
Сплели з латаття
Лапці.

Аж подивились —
Лапці
Великі трохи
Жабці.

Попідрізали
Лапці
Маленькі лапці
Жабці...

Та й порішили:
— Годі,
Нехай босоніж
Ходить...

Володимир Підпалій

Д Е В І Н П Е Р Ш И Й ?

— Як же вам ведеться в школі? —
Раз дідусь питає. —;
Певно кожний у науці
Гарний успіх має.

— Я в граматиці все перший! —
Гомонить Андрійко.
— Я в історії все перша! —
Хвалиться Марійка.

— В чому ж перший ти? — питає
Дідо у Миколи. —
— О, я перший на дорозі,
Як іду зо школи.

Т. Дмитренко

ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ

Листи для Мудрої Сороки слати на адресу Редакції /див.: II стор. обкладинки/ з допискою: "Для Сороки".

ДОРОГА СОРОКО!

Ми таборували на базі, де були теж інші діти - здебільша російськомовні. Вони приходили до нас на вогники. Всі були дуже зацікавлені Пластом. Чи можна їх запрошувати на сходини?
Олеся

ДОРОГА ОЛЕСЮ!

Можна, але треба вважати, щоб сходини не перейшли на російську мову. Коли вони дійсно хочуть служити Богові й Україні в Пласті, тоді краще організувати окремих рій, який початково буде російськомовним. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Чи Пласт дозволяє на мішані табори - щоб хлопці разом були з дівчатами?
Соромливий

ДОРОГИЙ СОРОМЛИВИЙ!

У Пласті часто пластуни й пластунки відбувають зайняття разом. Якщо ти був на Раді Орлиного Вогню, то певно бачив, що там разом були братчики й сестрички. Це саме має місце й на інших вишколах та зустрічах. У новадських таборах часто є разом хлопці й дівчата. Дещо рідше в юнацьких. У кожному випадку треба подбати, щоб було на стільки відокремлення, щоб навіть і соромливі добре чулися. Конечно мати окремі таборіві санітарні споруди.
Сорока.

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Як я була у Львові на ЮМПЗ-93, то бачила там одного старшого пластуна, в повному однострою, з пером на капелюсі і наплечником від вух аж до п'ят, який постійно тягнув цигарку. Як гидко цілувати хлопця, який смердить тютюном!
Розчарована

ДОРОГА РОЗЧАРОВАНА!

Це був усім відомий друг Ц. Не дивуйся - Чорти дозрівають куди поволіше, ніж інші.
Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Чи правда, що Греблі все потрафлять? Богдан

ДОРОГИЙ БОГДАНЕ!

Очевидно! Одна навіть є головою КПС в Австралії. Сорока

З М І С Т

ВІД РЕДАКЦІІ.....	1
МУДРІСТЬ СІРИХ ОРЛІВ	
Види новацьких зайнять - Евстахія Гойдиш.....	2
Гутірка про рисування - Сестричка з Гартфорду.....	7
ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?	
Я забув - Сірий Орел Надя.....	10
Добра мачуха - Іван Кирій.....	12
МАЙСТРУЄМО	
Тотем роя і гнізда з квітковою назвою - Сірий Орел Денис..	13
З паперу і картону - Борис Іванов.....	14
ДІТИ СПІВАЮТЬ	
Хлоп'яче життя.....	26
Грушка.....	26
САМОДІЯЛЬНА ГРА: Суп з-під батога.....	27
ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА	
Жовтень.....	29
Листопад.....	30
Грудень.....	31
Я - Чіполло, Чіполліно!.....	32
Цибуля і звичаї.....	32
РОЗГАДАЙТЕ?.....	33
ПРИКАЗКИ.....	33
ІГРОВИЙ КУТОК	
Змагання з кістками цукру.....	34
Журналіст.....	34
Довкруги світу.....	34
ОРЛЯЧА РОЗВАГА	
Глибина.....	35
Лапці - Володимир Підпалій.....	35
Де він перший? - Т. Дмитренко.....	35
ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ.....	36

|||||

